

MALÁ BIBLIA

PRE ŽIAKOV III.—VI. TRIED KATO-
LÍCKYCH ELEMENTÁRNYCH ŠKÔL

SPÍŠAL

EMÁNUEL POKORNY

S povolením ostrihomskej cirkevnej vrchnosti p. č. 3763/1918.

ŠTVRTÉ VYDANIE

V BUDAPEŠTI, 1920.

NÁKLADOM SPOLKU SVÄTÉHO ŠTEFANA.

Nihil obstat.

Dr. Paulus Zsiska
Censor.

Nr. 3768.

Imprimatur.

Strigonii, die 5. Augusti 1918.

Ludovicus Rajner
Eppus, Vicarius generalis.

Väčšími literámi tlačené články Starého Zákona tvoria učebnú látku III. triedy.

Väčšími literámi tlačené články Nového Zákona tvoria učebnú látku IV. triedy.

Všetky články Starého a Nového Zákona spolu s Prídavkom sú učebnou látkou VI. triedy.

IV. 51—56 e.

I. STARÝ ZÁKON.

1. O stvorení sveta.

Na počiatku stvoril Boh nebo a zem. Boh stvoril svet za šesť dní, to jest za šesť dôb.

Prvý deň riekol Boh: «*Bud' svetlo*». A stalo sa svetlo.

Druhý deň stvoril Boh *oblohu nebeskú*, to jest vzdušný kruh.

Tretí deň oddelil Boh *vodu od suchej zeme* a stvoril *zeliny* a úrodné *stromy*.

Štvrtý deň stvoril Boh *slnko, mesiac a hviezdy*.

Piaty deň stvoril Boh *ryby a vtákov*.

Šiesty deň stvoril Boh *štvornohé zvieratá*. Konečne riekol Boh: «Učiňme *človeka* na svoj obraz a podobenstvo». A stvoril človeka na svoj obraz.

Siedmy deň Boh požehnal a posvätil, aby aj človek zasvätil deň odpočinku, keď za šesť dní pracoval. (Zasväteným dňom v týždni bola v starom zákone sobota, v novom zákone je ale nedela.)

Boh stvoril aj *neviditeľný svet*. V tomto najvýbornejšie stvorenia Božie sú *anjeli*. Všetci anjeli

boli dobrí, keď ich Boh stvoril; ale všetci nezostali dobrí, lebo mnohí zhrešili, a preto do pekla shodení boli. Hriešni anjeli menujú sa čerti, diabli, alebo zlí duchovia.

2. O prvých ľuďoch.

Boh zo zeme utvoril telo prvého človeka a dýchol do neho dušu. Meno prvého človeka bolo: *Adam*, ktoré tolko znamená, ako «zo zeme vzatý». Boh prichystal Adamovi krásnu záhradu, aby tam býval a ju obrábal. Táto záhrada menovala sa *raj*. V raji boly všeliaké krásne, ovocné stromy.

Boh dopustil hlboký sen na Adama, vyňal mu jedno rebro a z neho utvoril ženu: *Evu*. Adam a Eva sú prarodičmi ľudskými. Boh prijal ich za svoje dietky. V raji bolo im veľmi dobre a nemali nikdy umrieť. Boh chcel, aby ho milovali a do *neba* prišli.

3. Jako zhrešili prví ľudia.

Boh povedal Adamovi: «zo všetkých stromov v raji môžeš jesť; ale zo stromu, ktorý je v prostredí záhrady, zo stromu vedomosti dobrého a zlého, nejedz. Budeš-li z neho jesť, zomreš». Diabol závidel ľuďom. Preto skryl sa do hada a takto riekol Eve: «Prečo prikázal vám Boh, aby ste nejedli z každého stromu rajského?» Eva odpovedala: «Boh prikázal, aby sme nejedli z ovocia jedného

stromu, lebo umreme». Ale had riekol: «Nezomrete. Keď budete z toho stromu jesť, budete takí, ako Boh». Žena videla, že je ovocie toho stromu pekné, preto odtrhla a jedla z neho. Potom dala mužovi svojmu, i ten jedol. Prarodičia naši neboli teda poslušní príkazu Božiemu a spáchali hriech.

Adam a Eva po spáchaní hriechu haňbili sa, a preto sa skrývali. Ale Boh pýtal sa Adama: «Kde si?» Adam riekol: «Zľakol som sa, a skryl som sa». Boh pýtal sa ho: «Pravda, jedol-si zo zakázaného stromu?» Adam odpovedal: Žena dala mi z ovocia a jedol som». Eva však odpovedala: «Had ma podviedol».

Boh preklial hada a riekol: «*Nepriateľstvo položím medzi tebou a medzi ženou, medzi semenom твоjím a semenom jej, ono potre hlavu tvoju a ty úklady činiť budeš päťám jej*». Boh potrestal prvých rodičov. Žene povedal: «Budeš mať mnoho boľastí s dieťkami svojimi». Adamovi ale povedal: «V potu tváři tvojej budeš jesť chlieb tvoj, kým nenavrátiš sa do zeme; lebo prach si a na prach sa obrátiš». Potom Boh vyhnaľ Adama a Evu z raja. Od toho času prví rodičia mnoho trpeli a museli aj zomrieť. Do neba neboli by mohli prísť, keby sa Boh nebol nad nimi smíloval. Ani ostatní ľudia by neboli mohli byť spasení, lebo ten hriech, ktorý prví rodičia spáchali, spolu s pokutou na nich prechádza. Ale ľudia hneď po hriechu sa dozvedeli od Boha, že časom voľakto potre hlavu hadovu, to jest prevýši moc diablovu a vykúpi svet. To bola *prvá radostná zvesť o Vykupiteľovi*.

4. Jako prinášali Kain a Abel ,obetu Bohu.

Adam a Eva mali synov a dcéry. Prví synovia ich boli: *Kain* a *Abel*. Kain bol roľníkom, Ábel ale pastierom. Kain bol zlý, Ábel ale dobrý. Jedného dňa Kain a Ábel *obetu* prinášali Bohu. Kain obetoval z úrody poľnej, Ábel ale položil na oltár najkrajšieho baránka zo stáda svojho. Boh milostive hľadel na Ábela, ale na Kaina nie.

Kain sa vtedy veľmi rozhneval a závidel Ábelovi. Preto vyvolal Ábela na pole a tam ho zabil.

Boh takto riekol Kainovi: «Kde je tvoj brat Ábel?» On ale odpovedal spurne: «Neviem. Či som ja strážcom brata svojho?» Boh sa ho ešte pýtal: «Čo si to učinil? Krv brata tvojho volá na mňa. Preto zlorečeným budeš a túlať sa budeš na zemi». Kain v zúfalstve riekol: «Väčšia je moja neprávosť, než by som odpustenie dostal». Boh poznačil Kaina, aby ho ľudia poznali a mu vyhýbali.

5. Jako potrestal Boh ľudí potopou sveta.

Ľudí bolo vždy viac a veľmi sa zkazili. Noe a jeho rodina ostali dobrými. Boh takto riekol Noemovi: «Sprav si koráb, lebo dopustím potopu na zem».

Boh stodvadsať rokov čakal, aby sa ľudia polepšili, ale sa nepolepšili. Noe zatiaľ dohotovil koráb. Vtedy Noe s manželkou svojou vošiel do korábu, taktiež i synovia jeho s ich manželkami. Vzali so sebou i zvieratá, jako im Boh bol roz-

kázal. Okrem toho vzali sebou aj potrebný pokrm. Potom za 40 dní potopa bola na zemi. Množstvo vody všetko prikrylo a vody vystúpily nad najvyššie vrchy (hory). Ľudia a zvieratá zahynuli. Len Noe zostal živý, a kto a čo bolo s ním v korábe.

Keď voda celkom upadla, Noe vystúpil z korábu. Potom oltár postavil Pánu Bohu a z povďačnosti obeť položil naň. Obeta táto ľúbila sa Bohu. Boh prisľúbil, že nebude už potopy. Od toho času je dúha znamením smluvy medzi Bohom a ľuďmi.

Jako v čas potopy všetci tí zahynuli, ktorí boli von z korábu, podobne nemôže byť spasený ten, ktorý zúmyselne ostáva von z cirkve Kristovej.

6. O synoch Noemových.

Po potope začal Noe zase obrábať pole a sadiť vinice. Keď po prvý raz tlačil víno a pravdepodobne neznal ešte silu jeho, viac sa ho napil a potom naslušne ležal. Noe mal troch synov: *Sema*, *Cháma* a *Jáfeta*. Chám videl otca neslušne ležať, zabudol na podlžnú úctu a rozprával bratom svojim, čo videl. Sem a Jáfet odvrátenou tvárou zakryli otca svojho. Keď sa Noe prebudil a dozvedel o špatnom skutku Chámovom, zlorečil Chanánovi, synovi Chámovmu. Potom udelil požehnanie dvom dobrým synom, menovite Semovi.

Požehnanie Semovo predpovedalo, že z pokolenia *Semovho* bude pochádzať *Vykupiteľ*. Medzi potomkov Semových patria aj Židia. Potomci Jáfetovi sú Europčania, Chámovi potomci bývajú v Afrike.

7. O babylonskej veži.

Potomci Noemovi sa časom veľmi rozmnožili po zemi Senár. Následkom toho si mnoho zaklali vo svojej moci a namyslene hovorili: «Podte,

vystavme si mesto a vežu, ktorej vrch by dosiahol do neba a oslávme meno naše». Boh ale ponížil vysokomyseľných a pomútil im reč, tak že sa jeden druhého nerozumeli. Boli teda prinútení stavbu zanechať a po zemi sa rozísť. To miesto je nazvané Bábel, čo tolko znamená, jako pomútenie.

Kieď sa boli ľudia rozišli po svete, pomaly zabudli na Boha a stali sa *pohanmi*, to jest miesto Boha sa *modlám* klaňali.

8. O Abrahámovi, praotcovi vyvoleného národa.

Keď už bolo modlárstvo aj Semovo pokolenie nakazilo, vyvolil Boh *Abraháma*, aby bol otcom veriacich v Boha. Abrahám bol jeden bohabojný človek. Boh mu povedal: «Vyjdi zo zeme tvojej, z príbuzenstva tvojho a z domu otca tvojho a poď do zeme, ktorú ukážem tebe. A učiním ťa v národ veľký a požehnám ťa, a *v tebe požehnané budú všetky národy zeme*. Abrahám sa presťahoval s manželkou *Sárou* do zeme *Kanán*. S ním išiel aj *Lót* a sluhovia jeho. Krajina Kanán bola v Ázii. Meno dostala od Chanána, syna Chámovho. Neskôršie dostala meno *Palestína*. Ponevác túto zem slúbil Boh Abrahamovi, menuje sa *zemou zastúbenou*. Pre úrodnú pôdu sa menovala aj «mliekom a mädom tekúcou zemou».

Boh chcel, aby sa Abrahám a jeho potomci len jemu klaňali a že by sa *na príchod Vykupiteľa pripravili*. Preto sa menujú Abrahámoví potomci *vyvoleným národom božím*. Abrahám bol *patriarchom*, to jest praotcom ľudu Izraelského.

9. O obeti Melchisedechovej.

Abrahám a Lót boli veľmi bohatí; obidvaja mali mnoho stáda a pastierov. Keď už na tom okolí nebolo dosť pašienky, povstaly rozopry medzi pastiermi. Preto pokojamilovný Abrahám riekol Lótovi: «Prosím ťa, nech je nie roztržitosť medzi mnou a tebou, veď sme bratia. Celá zem je pred tebou, jestli ty pôjdeš v ľavú stranu, ja pôjdem na pravú; jestli si ty vyvolíš pravú, ja pôjdem na ľavú». Lót si vyvolil krásny kraj okolo *Jordána* a v *Sodome* sa usídlil. Abrahám sa presťahoval ku mestu *Hebron*.

O krátky čas nepriateľstvo vypuklo medzi kráľom Sodomy a inými kráľmi. Nepriateľ premohol kráľa Sodomy a odobral mu všetok statok. Medzi väzňami odviezol aj Lóta. Keď to Abrahám počul, ozbrojil vyše tristo sluhov a ponáhlal sa za nepriateľom a premohol ho. Lót sa tiež vyslobodil spolu s inými väzňami a celým statkom.

Keď sa Abrahám navracal, prišiel mu v ústrety *Melchisedech*, kráľ *Salema* (Jeruzalema) a obetoval *chlieb a víno*, lebo bol kňazom Boha najvyššieho a Abraháma požehnal.

Dvetisíc rokov po Melchisedechovi Pán Ježiš si tiež vyvolil chlieb a víno, aby obetu omše svätej ustanovil; následkom toho je Melchisedech predobrazom Ježiša.

10. Jako potrestal Boh Sodomu.

Obyvatelia Sodomy a susednej Gomorry sa mravne veľmi zkazili. Preto ustanovil Boh, že tie mestá znivočí. Keď raz Abrahám sedel pod šiatrom, zjavili sa mu traja

mužovia. Abrahám im vyšiel v ústrety a úctive ich povolal do šiatra svojho. Traja pocestní prijali pozvanie. Jedon z troch pocestných bol Boh a dvaja boli anjeli.

Od Abraháma pošli pocestní do Sodomy, Abrahám ich odprevádzal. V ceste povedal Boh toto: «Hriechy Sodomy a Gomorry sú veľmi ťažké a vyzývajú mňa». Abrahám hneď začal za ne orodovať: «Bude li päťdesiat spravедlivých v meste, či zahynú spolu?» Boh odpovedal: «Keď najdem v Sodome päťdesiat spravедlivých, pre nich odpustím celému mestu». Abrahám ale neúfal, že by sa v nemravnej Sodome toľko spravедlivých našlo. Preto pokorne ďalej prosil, kým mu Boh neprislúbil, že pre desať spravедlivých neznivočí mesto. Abrahám sa potom vrátil do šiatra svojho.

Dvaja anjeli išli do Sodomy a vnišli do domu Lótovho. Jemu oznámili, že Boh znivočí Sodomu. Na druhé ráno vyviedli Lóta s manželkou a dvoma dcérami. Anjeli naložili im, aby sa neobzreli, ani nezastali, ale utekali na vrch.

— Potom pustil Boh na Sodomu a Gomorru sirkový a ohnivý dážď a vyvrátil ich spolu aj s okolím. Lótova manželka zastala a obzrela sa, preto aj ju zaliah ohnivý dážď.

11. Jako poslúchal Abrahám Pána Boha.

Abrahám mal syna *Izáka*. Tento mnoho radosti spôsoboval svojmu otcovi. Boh raz veľkej zkúške podrobil Abraháma a toto mu riekol: «Vezmi jediného syna svojho a obetuj mi ho». Abrahám hotový bol aj to urobiť a vyšiel na vrch, ktorý mu Boh ukázal. Izákovi dal niesť obetné drevo, sám ale niesol oheň a meč. V ceste sa Izák pýtal: «Otče, oheň a drevo je tu; ale kde je zápalná obeta?» Abrahám odpovedal: «Synu, Boh sa postará o obeť». Keď vyšli na vrch, Abrahám vy-

stavil oltár, pokládol naň drevo, a na to položil svojho syna a už vystrel ruku, aby syna svojho obetoval. Ale anjel Pána zrazu zvolal: «Zadrž ruku svoju, Abraháme a neubližuj dieťaťu svojmu». Abrahám uzrel baránka v trní zamotaného. Tohoto teda vzal a obetoval Bohu. Potom riekol anjel Pána Abrahámovi: «Toto hovorí Boh: že si toto učinil a nelutoval si syna svojho jediného pre mňa; požehnám teba a rozmnožím potomkov tvojich, jako hviezdy nebeské a jako piesok, ktorý je na brehu morském; *a požehnané budú v potomkoch tvojich všetky národy zeme*». Týmto prisľúbil Boh Abrahámovi, že z jeho pokolenia narodí sa Vykupiteľ.

12. O Ezauovi a Jakubovi.

Po smrti Abrahámovej Izák bol patriarchom. Izák a manželka jeho Rebekka mali dvoch synov: *Ezaua* a *Jakuba*. Prvorodenec Ezau sa zaoberal s poľovačkou, Jakub ale pásaval statok. Izák väčšmi miloval Ezaua, Rebekka ale Jakuba, pretože jej Boh zjavil, že dosiahne prednosť nad Ezauom.

Raz mal Jakub pred sebou pripravené jedlo, keď prišiel Ezau ustatý s poľa domov. Ezau povedal Jakubovi: «Daj mi z toho jedla, lebo som veľmi ustatý». Jakub mu odvetil: «Predaj mi prvorodenstvo». (Prvorodenec dostával 2 časti z otcovského majetku, on zostal kňazom a sudcom v rodine, keď patriarcha umrel.) Ezau sa ľahkomyselne zaprisahal, že mu za to jedlo predá prvorodenstvo. Potom si vzal šošovicu, a za nič si nevážil, že si predal právo prvorodenstva.

Keď Izák zostarel, ztratil zrak. Pred smrťou chcel udeliť Ezauovi, ako prvorodencovi otcovské požehnanie,

preto mu riekol: «Syn môj, choď na poľovačku, a keď niečo zastrelíš, priprav mi z toho pokrm, jako vieš, že ja chcem, a prines mi ho, aby som ťa potom požehnal prv, než umrem». Rebekka počula tie slová. Keď teda Ezau odišiel, pripravila z dvoch kozliatok jedlo a povedala Jakubovi, aby šiel k otcovi svojmu a pýtal si požehnanie. Jakub zanesol teda otcovi jedlo a prosil si požehnanie. Izák jedol a potom udelil Jakubovi požehnanie.

Sotva že vyšiel Jakub od otca, prišiel Ezau domov, a keď pripravil jedlo, zanesol ho otcovi. Teraz zvedel Izák, čo sa stalo a rozpovedal to Ezauovi, požehnanie ale nepremenil, lebo poznal, že je v tom vôľa božia. Ezau sa veľmi nahneval a na život Jakubov číhal. Preto na radu matkinu odišiel do *Mezopotamie* ku *Lábanovi*, svojmu ujcovi.

13. O cestovaní Jakubovom.

Keď išiel Jakub do Mezopotamie, musel v ceste v slobodnom spať. Na skalú si teda položil hlavu a zaspal. Vo sne videl rebrík, ktorý od zeme do neba siahol a po ktorom videl anjelov božích hore-dolu chodiť. Aj sám Boh sa mu zjavil a takto mu riekol: «Ja som Pán Boh Abrahámov, Boh Izákov; zem, na ktorej spiš, dám tebe a tvojim potomkom; *a požehnané budú v tebe a potomkoch твоjich všetky národy zeme*».

Keď sa Jakub zobudil, riekol: «Opravdu, Pán je na tomto mieste, a ja som nevedel. Jak hrozné je miesto toto, nenie tu iné, nežli dom Boží». Vstal teda, vzal kameň, na ktorom³ spal a postavil na znamenie a nalial naň oleja.

Jakub bol za dvadsať rokov v Mezopotamii, tam pásol ovce. Za to dostal za manželku Ráchelu, dcéru Lábanovu. Keď sa do svojho rodiska vracal, počul, že Ezau, so štyristo mužmi ide proti nemu. Plný strachu prosil Boha o pomoc. Vtú noc ho posilnil anjel požehnaním a riekol mu: «*Nebude tvoje meno Jakub, ale Izrael*» (s Bohom bojujúci). Preto sa menujú potomci Jakubovi *synami Izraela* alebo *Izraelitmi*.

Keď zazrel Jakub Ezaua so štyristo mužmi, sedemkrát sa mu poklonil. Nato objal Ezau brata svojho a plakal.

14. O synoch Jakubových.

Jakub mal dvanásť synov. Medzi nimi najväčšmi miloval *Jozefa* a preto mu dal pekný, strakavý plášť. Bratia mu to závideli, a pre jeho sny ho ešte väčšmi nenávideli. Jozef im vyprával svoj sen: «Tak sa mi zdalo, jako by sme boli na poli snopy viazali. Môj snop vstal a stál, a vaše snopy sa môjmu klaňaly». Bratia mu na to riekli: «Či budeš snáď kráľom naším, alebo sa pod tvoju moc dostaneme?»

Jakub poslal raz Jozefa za bratmi jeho, ktorí boli v Sicheme so stádom. Tam ho bratia do jednej vyschnutej studne hodili a neskôršie cudzím kupcom predali za 20 strieborných. Plášť Jozefov potom zamočili do krve kozlaťa a poslali otcovi. Jakub vidiac plášť, riekol: «To je plášť syna môjho, divoká zver ho roztrhala». A dlho oplakával syna svojho.

15. Jako povýšil Boh Jozefa.

Kupci viedli Jozefa do *Egypta* a tam ho predali *Putifárovi*, hlavnému úradníkovi kráľa egyptského. Putifár čoskoro poznal, že Jozef je bohabojný človek, jemu sveril teda správu domu svojho. Putifárova bezbožná manželka pokúšala Jozefa na nemravnosť a potom ho krivo obžalovala. Následkom toho Putifár uvrhol Jozefa do žalára.

Boh neopustil Jozefa ani v žalári. Jedenraz dvaja väzni, kráľovský pohárnik a predstavený pekárov mu predniesli svoje sny. Jozef s pomocou

božou predpovedal, že pohárnik o tri dni znove bude do úradu prijatý, predstavený pekárov ale usmrtený. Predpovedanie sa vyplnilo. Jozef prosil pohárnika, aby sa rozpamätal na neho pred Faraonom, lebo bez viny prišiel do žalára; pohárnik ale zabudol na neho.

O dva roky neskoršie snívalo sa Faraonovi, že videl vychádzať z Níla sedem tučných a za nimi sedem chudých kráv, a že chudé kravy sožraly tie tučné. Ďalej sa mu snívalo, že na jednom steble nariastlo sedem plných klasov a sedem prázdnych klasov, a že prázdne klasy prehltly tie plné. Keď sa Faraon prebudil, dal zavolať snárov a rozpovedal im sen, len že mu žiadon nevedel vyložiť. Vtedy sa rozpamätal pohárnik na Jozefa a rozpovedal Faraonovi, ako mu vyložil sen. Na rozkaz kráľov bol Jozef zo žalára vyvedený a s pomocou božou vyložil Faraonov sen, že bude v Egypte sedem úrodných a sedem neúrodných rokov. Jozef dal tú radu kráľovi, aby ustanovil múdreho a usilovného muža za správcu Egypta, ktorý by s úradníkami shromažďoval zbytočné obylie pre neúrodné roky. Nato Faraon sosňal prsteň so svojho prsta a dal ho na prst Jozefovi, obliekol ho do šarlátového rúcha, zlatú reťaz mu zavесil na krk a ustanovil ho za správcu celého Egypta.

16. O Jozefových bratoch v Egypte.

Jako bol Jozef predpovedal, po úrodných rokoch nasledovalo sedem neúrodných rokov. Keď nastala núdza, Jozef otvoril sypárne a ľudia si mohli kúpiť obylia. Aj v Kanáne bola veľká núdza.

Keď teda Jakub počul, že v Egypte možno kúpiť obylia, poslal tam synov svojich, len najmladšieho *Benjamina* doma zadržal.

V Egypte si museli bratia od Jozefa pýtať dovoľenie, aby si mohli nakúpiť obylia. Keď sa mu teda poklonili, poznal ich; oni ho ale nepoznali. Jozef prísne zachádzal s nimi a riekol im: «Vy ste špehúni; preto ste prišli, aby ste poznali neohradené mestá krajiny tejto». Oni ale riekli: «Nie, pane, tvoji sluhovia prišli si nakúpiť obylia». Potom rozpovedali: «Dvanásť nás je bratov, sluhov tvojich, synovia jedného muža v zemi Kanán; najmenší s otcom naším je, iný nenie živý». Jozef im potom dovolil, aby si nakúpili obylia a domov išli; ale aj to žiadal, aby sa s Benjaminom navrátili.

Jakub nechcel pustiť Benjamina, pretože ho po ztratení Jozefa najväčšmi miloval; keď ale strovíli obylia, predsa ho prepustil. Keď bratia prišli do Egypta, zase sa poklonili pred Jozefom; on sa im ale ešte ani teraz nedal poznať, najprv ich začal skúšať. Dal im naplniť vrecia obylím a peniaze im tiež do nich rozkázal položiť, aj to naložil správcovi domu svojho, aby položil strieborný pohár do vreca najmladšieho brata. Keď už boli bratia von z mesta, poslal Jozef za nimi svojho sluhu. Tento ich zastavil a riekol im: «Prečo že sa odplácate zlým za dobré? Pohár, ktorý ste ukradli je ten, z ktorého pán môj píjava». Oni ale odpovedali: Či by sme boli mohli niečo ukradnúť v dome pána tvojho? U ktoréhokolvek zo sluhov tvojích sa najde, čo hľadáš, nech umre, a my slúžime pánovi tvojmu». Potom chytro složili vrecia na zem a pootvárali ich. A keď sluha na-

šiel pohár vo vreci Benjaminovom, navrátili sa všetci a pred Jozefom na zem padli. Jozef sa ich pýtal: «Prečo ste to učinili?» *Júda* ale odpovedal: «Boh odokryl nepravosť sluhov tvojich; hľa všetci sme sluhovia Pána môjho». Jozef im na to povedal: «Kto ukradol pohár, bude sluhom mojim, vy ale idte k otcovi svojmu». *Júda* ale takto prosil: «Jestli tento chlapec nepríde s nami, umre otec náš s bolesťou. Radšej nech som ja sluhom tvojim, ktorý som slúbil otcovi, že ho privediem domov».

Z toho poznal Jozef, že sa už bratia jeho polepšili; nemohol sa ďalej zdržať, poslal teda von sluhov svojich, začal plakať a riekol: «Ja som Jozef, brat váš, ktorého ste predali. Nebojte sa, lebo preto poslal mňa Boh pred vami do Egypta, aby som ochránil vás. Ponáhľajte sa a zvestujte otcovi môjmu, koho ste videli v Egypte; privedte ho ku mne, ponevác ešte za päť rokov bude trvať hlad». Faraon tiež počul o tom, že Jozefoví bratia prišli, a obdaroval ich rozličnými darmi.

Keď prišli bratia do zeme Kanán, otcovi zvestovali: «Jozef, syn tvoj žije a panuje v celej zemi egyptskej». Jakub im to len vtedy uveril, keď mu všetko porozprávali, a keď videl dary. Potom povedal: «Dost mi je, že ešte Jozef, syn môj žije, pôjdem, aby som ho uzrel, prv než umrem».

17. Jako sa Jakub presťahoval do Egypta.

Jakub sa pohol do Egypta so šesťdesiatšesť príbuznými a so všetkým svojim statkom. Jozef išiel naproti otcovi, a keď sa s ním stretol, s pla-

čom ho objal. Potom oznámil Faraonovi, že otec a bratia už prišli. Kráľ im dal zem *Gesen*, aby tam bývali.

Pred smrťou svojou zavolať Jakub synov svojich a požehnal ich. Keď mal dať Júdovi požehnanie, od Boha osvietený riekol: «*Nebude odňatá kráľovská palica od Júdy, a knieža z pokolenia jeho, dokiaľ nepríde, ktorý má byť poslaný, a on bude očakávanie národov*». To znamenalo, že potomci Júdovi budú panovníkmi, a že do toho času budú panovať, kým nepríde Vykupiteľ.

18. O trpezlivom Jóbovi.

Za času patriarchov žil blízko Kanánu bohatý a bohabojný muž, *Jób*. Boh dovolil zlému duchu, aby bohabojnosť Jóbovu skúske podrobil a pokúšal ho. Onedlho veľké nešťastie bolo Jóbovi oznámené. Utratil svoje stáda a čriedy spolu s pastiermi. Neskôršie prišiel posol a riekol: «Keď tvoji synovia a dcéry jedli v dome prvorodeného brata svojho, zrazu prudký vietor zatriasol domom a ten sa zrútil a zadlávil dietky tvoje». *Jób* vstal a na znamenie zármutku svojho roztrhol si rúcho a riekol: «Pán dal, Pán vzal, jako sa Pánovi ľúbilo, tak sa stalo, buď meno Pánovo požehnané».

Trápenie Jóbovo sa ešte väčším stalo, keď on sám ostal plný ranami. V tak veľkom bôle sa mu ešte aj manželka posmievala a riekla mu: «Ešte trváš v sprostosti svojej?» *Jób* jej ale riekol: «Keď sme prijali dobré veci z ruky Božej, prečo by sme zlé nemali prijať?»

Boh ešte v živote odplatil Jóbovi za trpezlivosť; navrátil mu zdravie, dvojnásobne toľko statku mu udelil a aj dietkami ho potešil.

19. O detinstve Mojžišovom.

Potomci Jakubovi boli asi za štyristo rokov v Egypte a stali sa veľkým národom. V čase tom

začal nový kráľ panovať v Egypte, ktorý už neznal Jozefa: Nenávidel cudzí ľud židovský a ťažkými prácami ho trápil. Toto ukrutné zachádzenie ne-umenšilo národ židovský. Konečne rozkázal kráľ, aby chlapci židovskí hneď po narodení v Níle boli zatopení.

V tom čase sa narodil v jednej rodine chlapec, ktorého matka za tri mesiace doma skrývala. Keď ho už ďalej skrývať nemohla, vzala trstinový košík, vymazala ho smolou a položila doň dieťa a tak ho vyložila medzi šarinu na brehu Níla. Maria, sestra dieťaťa, pozerala z ďaleka, čo sa s ním stane. Nato prešla ztadiaľ dcéra Faraonova so služobnicami, zazrela ten košík a kázala si ho doniesť. Keď videla v ňom plačúce dieťa, slutovala sa nad ním a riekla: «To je jedno z dietok židovských». Vtedy pribehla sestra dieťaťa, jej teda rozkázala dcéra Faraonova, aby zavolala židovka ženu, ktorá by to dieťa vychovala. Dievča zavolalo vlastnú matku dieťaťa. Táto vzala dieťa a vychovávala ho, keď ale nariastlo, oddala ho dcére Faraonovej. Dcéra Faraonova nazvala dieťa *Mojžišom* (to jest z vody vytiahnutý).

20. Jako vyvolil Boh Mojžiša za vodcu Izraelitov.

Keď mal Mojžiš štyridsať rokov, zaujal sa Izraelitov. Keď to ale počul Farao, chcel dať Mojžiša zabiť. Mojžiš ale ušiel na polostrov Sinai a tam u Jetra ovce pásol.

Raz hnal Mojžiš ovce až na vrch *Horeb*. Tam videl jedon krúžik (ker) horeť, ktorý ale nezhorel.

Mojžiš chcel teda vidieť, prečo ten ker nezhorí. Tu ho Pán Boh z plameňa oslovil a riekol: «Mojžiš, nepribližuj sa; vyzuj obuv svoju, lebo miesto, na ktorom stojíš, zem svätá je. Ja som Boh otcov твоjich, Boh Abraháma, Izáka a Jakuba». Mojžiš si zakryl tvár, lebo nesmel hľadeť na Boha. Potom Boh riekol: «Pošlem ťa k Faraonovi, aby si vyviedol ľud môj, synov izraelských z Egypta». Mojžiš ale odvetil Bohu: «Kto som ja, aby som šiel k Faraonovi a vyviedol synov izraelských z Egypta?» Boh mu riekol: «Ja budem s tebou». Mojžiš ale odvetil: «Neuveria mi, ani neposlúchnu hlas môj, ale povedia, neukázal sa ti Boh». Na to mu rozkázal Boh, aby na zem hodil palicu svoju. Mojžiš to učinil a palica sa na hada obrátila; keď ho Mojžiš na rozkaz Boží chytil, stal sa zase palicou. Toto znamenie mu preto dal Boh, aby mu ľud uveril. Mojžiš sa teda navrátil do Egypta a v ceste sa stretol s *Áronom*.

21. O desiatich ranách Egypta.

Mojžiš a Áron shromaždili synov izraelských. Áron im rozpovedal, čo mluvil Boh Mojžišovi. Mojžiš im ukázal znamenie. Ľud uveril a vďaka vzdával Bohu, preto že sa smiloval nad ním.

Mojžiš a Áron predstúpili pred Faraona a riekli mu: «Toto praví Pán Boh izraelský, prepust' ľud môj, nech mi obetuje na púšti». Faraon ale odpovedal: «Kto je ten pán, aby som poslúchal hlasu jeho? Izraela neprepustím». Od toho času Faraon ešte väčšmi trápil Izraelitov.

Mojžiš a Áron z rozkazu Božieho znovu išli

pred Faraona. Márne ale premenili palicu na hada a dokazovali, že ich Boh poslal; Faraon sa zatvrdil a nevyslyšal ich.

Potom s desiatimi pohromami trestal Boh Egypt.

1. Voda v Níle sa na *krv* premenila.
2. Hrozne mnoho *žiab* prišlo.
3. *Komáre*.
4. *Muchy jedovaté* trápily ľudí a zvieratá.
5. *Dúl* prišiel na zvieratá.
6. *Opuchliny* pokryly telo ľudí a zvierat.
7. *Ľadovec* zbil siatiny.
8. *Kobylky* znivočily, čo ešte ostalo po ľadovci.
9. Ohromná *tma* bola v Egypte za tri dni.
10. Všetci *prvorodzenci* umreli.

Krajinu Gesen a Izraelitov Boh zachránil pred týmito pohromami.

Mojžiš všetky pohromy predpovedal Faraonovi. Kým pohroma trvala, Faraon bol hotový prepustiť Izraelitov, keď ale pohroma prestala, neprepustil ich.

22. O veľkonočnom baránkovi. Jako sa ľud izraelský vystahoval z Egypta.

Pred desiatou ranou z rozkazu Božieho naložil Mojžiš Izraelitom, aby každá rodina zabila jedného baránka bez toho, že by jeho kosti polámala. Tiež rozkázal im, aby krvou baránka pomazali dvere a na cestu prichystaní stovili baránka s nekvaseným chlebom a horkým šalátom. Izraeliti učinili tak. O polnoci prešiel anjel ponad Egypt a usmrtil prvorodzencov. Na to povstalo veľké kvílenie, lebo nebolo domu, kde by nebol ležal mŕtvý. Prvorodzenci izraelskí ostali živí.

Faraon ešte v noci dal zavolať Mojžiša a

Árona a prepustil synov izraelských z Egypta. Izraeliti sa so všetkým vysťahovali z Egypta. Vo dne ich vodil Boh oblakom, v noci ohnivým stĺpom.

Faraon čoskoro obanoval, že prepustil Izraelitov. Utekal teda za nimi a pri Červenom mori ich dohonil. Keď videli Izraeliti Egyptčanov, veľmi sa zľakli.

Mojžiš ich posmeloval a potom z rozkazu Božieho udrel prútom na more. Voda sa rozdelila a horúci vietor vysušil dno morské. Izraeliti prešli po suchom cez more. Egyptčania išli za Izraelitmi do mora. Keď už boli v prostred mora, Mojžiš z rozkazu Božieho vystrel ruku nad more a vlny zalialy Egyptčanov.

Izraeliti potom každý rok zasvätili pamiatku toho, že sa z Egypta výslobodili. Tento sviatok nazvali *veľkou nocou* a za sedem dní ho slávili. V tých dňoch jedávali nekvasený chlieb a veľkonočného baránka.

Krv veľkonočného baránka zachránila prvorodených Izraelitov od smrti, svätá krv Krista Pána náš vykúpi od duchovnej smrti, to jest od hriechu a večného zatratenia, preto je *veľkonočný baránok predobrazom Krista Pána*.

23. Jako pochodili Izraeliti na púšti.

Izraeliti išli od Červeného mora ku vrchu Sinai. Keď sa im na púšti jedlo minulo, začali šomrať proti Mojžišovi a Áronovi. «Prečo ste nás vyviedli na púšť? Aby sme celé množstvo hladom pomreli?» Boh zjavil Mojžišovi, ako im pomôže. Mojžiš riekol teda Izraelitom: «Boh vám dá večer mäsa a ráno chleba.» A v ten večer doletely prepelice a obsadly leženie. Ráno ale videli Izraeliti voľačo mrazu podobného na zemi a pýtali sa jeden druhého: «Čo je

to?» Mojžiš im riekol: «To je chlieb, ktorý vám Boh dal». Izraeliti nazvali ten pokrm *mannou*. Týmto jedlom ich nasycoval Boh za štyridsať rokov, kým nedošli ku hraniciam Kanánu.

Keď nemali Izraeliti vody, tiež šomrali proti Mojžišovi a riekli: «Prečo si nás vyviedol z Egypta, aby si nás smädom zmárnil?» Mojžiš sa modlil a potom na rozkaz Boží išiel ku skale *Horeb*, udrel prútom na skalu a vyšla z nej voda.

Manna je predobrazom prevelebnej Sviatosti Oltárnej. Sám Spasiteľ riekol o sebe: «Ja som chlieb živý, ktorý som s neba zostúpil». Manna poslúžila na zachovanie telesného života; prevelebná Sviatosť udržuje život duševný.

24. Jako vyhlásil Boh desať prikázaní.

Keď prišli Izraeliti ku *vrchu Sinai*, rozkázal im Mojžiš, aby si oprali rúcho a chystali sa na tretí deň, pretože vtedy im bude Boh mluviť. Na tretí deň bolo hrozné blískanie a hrmenie, hustý oblak zahalil vrch Sinai. Medzitým vždy hlučnejšie znely trúby a ľud sa bál. Vtedy vyhlásil Boh *desatoro prikázaní*.

1. Ja som Pán Boh tvoj, nebudeš mať iných bohov predomňou, aby si sa im klaňal.

2. Nevezmeš mena Božieho na darmo.

3. Spomni, aby si deň sviatočný svätíš.

4. Cti otca svojho i matku svoju.

5. Nezabiješ.

6. Nezosmilniš.

7. Nepokradneš.

8. Nepremluviš krivého svedoctva proti bližnému svojmu.

9. Nepožiadaš manželky bližného svojho,

10. Ani domu, ani role jeho, ani ničoho, čoho jeho je.

Na druhý deň Mojžiš vystavil oltár a obetoval Bohu. Potom pokropil ľud krvou obetí a riekol: «*Toto je krv úmluvy, ktorú učinil s vami Boh*».

Zatým vyšiel Mojžiš na vrch a tam bol za štyridsat dní. — Tam obdržal od Boha dve kamenné tabule, na ktorých boly desať prikázania napísané.

Keď sišiel Mojžiš s vrchu, videl, že si Izraeliti uliali zlaté teľa a klaňajú sa mu. Preto sa veľmi rozhneval a dolámal kamenné tabule, ľud pokarhal a zátvrdlivých modlárov dal usmrtiť. Na druhý deň znovu vyšiel na vrch a na štyridsiaty deň zase obdržal prikázania napísané na kamenných tabulách.

25. O stáne úmluvy.

Na pamiatku s Bohom uzavretej smluvy dal Mojžiš spraviť jednu zlatom obtiahnutú škryňu, ktorú nazval *archou úmluvy*. Do nej položil dve kamenné tabule prikázania a trochu manny. Tiež rozkázal spraviť skvostný stán (šiator) a posvätil ho na česť Božiu. Tento stán (šiator) menoval sa *stánom úmluvy*.

Archa úmluvy stála v najprednejšej čiasťke stánu: vo *svätyne-svätýn*. Druhá čiasťka stánu bola *svätyna*, kde kňazi na pozlátenom oltári voňadlá zapalovali Bohu. Okolo stánu úmluvy bol veľký dvor, v ňom stál *oltár zápalných obetí*. Stán sa mohol ľahko rozobrať a zase složiť.

Mojžiš ustanovil Árona za hlavného kňaza. Keď preto niektorí z ľudu reptali, na rozkaz Boží vzal Mojžiš od každého staršieho z ľudu po jednom prúte a položil všetky pred archu úmluvy do stánu. Do rána prút Áronov vykvitol, čím ukázal Boh, že Árona vyvolil za hlavného kňaza.

Vykvitnutý prút Áronov položil potom Mojžiš do archy úmluvy.

26. Jako pochyboval Mojžiš. O medenom hadovi.

Izraeliti sa za 40 rokov potulovali na púšti. V štyridsiatom roku sa stalo, že zase nemali vody a zbúrili sa. Mojžiš sa modlil k Bohu, ktorý mu rozkázal, aby udrel prútom na skalu a ona vydá vodu. Mojžiš a Áron pochybovali o tom, že by Boh ešte vždy milostivý bol proti takému nestálemu ľudu. Preto dvakrát udrel na skalu, ktorá hojne vody vydala. Pre pochybovanie potrestal Boh Mojžiša a Árona. Nepustil ich totižto do zaslúbenej zeme.

Neskoršie sa aj to potulovanie zpríkrilo Izraelitom, preto zase reptali proti Bohu a riekli Mojžišovi: «Prečo si nás vyviedol z Egypta, aby sme umreli na púšti? Chlieb sa nám minul, vody nemáme, manna, to ľahké jedlo sa nám už tiež hnusí». Preto dopustil Boh na ľud jedovatých hadov. Od ich uštipnutia mnohí zomreli. Potom išli Izraeliti ku Mojžišovi a riekli: «Zhrešili sme, lebo sme mluvili proti Bohu a tebe; modli sa, aby Boh vzdialil od nás týchto hadov». Mojžiš sa modlil za ľud a Boh mu rozkázal, aby postavil *medeného hada*. Ten kto ľutoval nad svojimi hriechami a na medeného hada pozrel, bol uzdravený.

Medený had bol predobrazom ukrižovaného Krista Pána. Keď kto oľutuje hriechy svoje a prosí Krista Pána o milosť, nebude zatratený.

Na hranici Kanána vyšiel Mojžiš na vrch *Nebo*. S neho uzrel zaslúbenú zem a potom umrel v stodvadsiatom roku života svojho.

27. Jako vydobyl Jozue zaslúbenú zem.

Po smrti Mojžišovej *Jozue* sa stal vodcom ľudu. Jozue išiel cez *Jordán* do zeme Kanán. Keď sa obyvatelia *Jericha* zprotivili a v pevných múroch

hradných sa spoliehali, ukázal im Boh, že on dáva tú zem Izraelitom. Jozue z rozkazu Božieho naložil ľuďom, aby v sprievode obišli mesto. Tak urobili za šesť dní. Na siedmy deň sedemkrát obišli mesto.

Pri siedmom obídení kňazi zatrúbili, ľud kričal a múry Jericha sa porúcaly. Izraeliti zaujali mesto. Jozue aj celú krajinu vydobyl.

28. O sudcoch.

Po smrti Jozua Izraeliti sa viacrazy odvrátili od Boha a modlám sa klaňali. Za to ich Boh tak trestával, že museli slúžiť pohanským národom. Keď sa Izraeliti k Bohu obrátili, vzbudil im Boh víťazných vodcov, ktorí ich vyslobodili a za čas aj spravovali. Týchto od Boha vyvolených mužov menovali *sudcami*. Znamenitejší sudcovia boli: *Gedeon*, *Sámson*, *Héli* a *Sámuel*.

29. O Helimu, arcikňazovi a sudcovi. O Samuelovi prorokovi.

Za času *Heliho*, arcikňaza a sudcu doviedli istí nábožní manželia svojho syna, *Sámuela*, do domu arcikňaza, aby tam v službe božej vyriastol.

Heli mal dvoch bezbožných synov, menom *Ofni* a *Finees*. Títo ešte aj služby božie mýlili a ľudí pohoršovali. Heli tichými slovami napomínal synov svojich, títo ale neposlúchli slová otcove. Samuel bol milý pred Bohom a ľuďmi.

Izraeliti viedli vojnu proti *Filištínskym* a vzali sebou aj archu úmluvy do bitky, aby sa od nepriateľa oslobodili. Filištínci premohli Izraelitov, tridsaťtisíc Izraelitov padlo na bojišti, medzi nimi aj synovia Heliho. Nepriateľ zajal aj archu úmluvy. Keď to deväťdesiatosemročný Heli počul, spadol so stolca a krk si vylomil.

Po smrti Heliho Samuel bol sudcom Izraelitov. Izra-

eliti poznali v ňom proroka božieho. Samuel vyzval ľud, aby sa celým srdcom obrátil k Bohu svojmu. Izraeliti povyhadzovali modly a len Bohu slúžili. Potom nazpät dostali archu úmluvy.

30. O Saulovi, prvom kráľovi izraelskom.

Keď bol Samuel starý, prišli ku nemu starší z ľudu a riekli mu: «Ustanov nám kráľa, aby nad nami panoval», Samuel teda pomazal *Saula* za kráľa.

Saul na počiatku panovania svojho s pomocou božou prevýšil nepriateľov ľudu izraelského, neskoršie ale zpyšnel a neposlušným sa stal proti Bohu. Samuel oznámil Saulovi, že vypadol z milosti Božej.

Potom poslal Boh Samuela do Betlehema ku Izaimu, ktorý pochádzal z pokolenia Júdovho, aby jedného z pomedzi synov Izaiho pomazal za kráľa. Samuel teda pomazal Dávida za kráľa.

Saula trápil zlý duch. Preto riekol sluhom svojim: «Najdite mi človeka, ktorý vie dobre na harfe hrať a priveďte ho ku mne». Priviedli mu teda *Dávida*, ktorý Saula, na harfe hrajúc, obveseloval.

O krátky čas zase začali Filištínci vojnu proti Izraelitom. Saul sriadil svoje vojsko, Dávid sa ale navrátil domov, kde ovce pásol.

31. Jako premohol Dávid Goliáta.

Keď bolo vojsko izraelitov a filištíncov blízko jedno druhému, z leženia filištíncov vychádzal jeden obor. Ten obor sa menoval Goliát, bol odiaty pancierom a v ruke mal kopiju. Goliát vyzýval izraelitov do súboja: «Vyvoľte z pomedzi seba jedného muža, ktorý by mohol zápasíť so mnou. Keď on mňa premôže, my budeme slúžiť vám; keď ho ale ja premôžem, tak vy nám budete slúžiť». Keď toto povedal, posmieval sa Izraelitom.

Takto vychádzal Goliát za štyridsať dní, lebo sa nikto nenachádzal medzi Izraelitmi, čo by sa bol opovážil zápasíť s ním.

Na ten čas prišiel Dávid do leženia poslaný od otca s jedením pre bratov svojich. Keď slyšal vyzývanie Goliátovo, pýtal sa: «Kto je tento Filištínek, že sa posmieva vojsku Boha živého?» Ľud mu rozpovedal, že kráľ obohatí toho muža a dcéru mu dá za manželku, ktorý premôže Goliáta. Dávid predstúpil pred Saula a riekol: «Pôjdem a budem zápasíť s tým Filištíncom». Potom si vzal z potoka päť hladkých kamienkov, palicu do ruky a prak a šiel proti Filištíncovi. Keď videl Goliát Dávida, riekol: «Či som ja pes, že s palicou prichádzaš proti mne? Len poď, dám telo tvoje vtákom nebeským a dravým zverom». Dávid mu ale odpovedal: «Ty s mečom a kopijou prichádzaš proti mne, ja ale prichádzam v mene Pána zástupov proti tebe». Nato vložil kameň do praku, zakrútil a tak silno hodil Filištíncovi do čela, že na zem padol. Dávid pribehol ku nemu, vytiahol mu meč a odťal hlavu. Keď Filištínci videli, že najsilnejší zpomedzi nich umrel, dali sa do úteku.

32. Jako veľkodušne zachodil Dávid so Saulom.

Keď sa Dávid s vojskom navrátil, vyšly ženy napred Saula a spievaly: «Saul premohol tisíc a Dávid desaťtisíc». Od toho dňa sa Saul hneval na Dávida. Keď mu raz na harfe hral, Saul vyhodil kopiju, aby ho prepichol, Dávid sa ale uhol a ušiel od neho.

Potom sa Dávid skrýval pred Saulom. S Dávidom bolo aj niekoľko sto mužov, ktorí mu verní boli. Saul chcel

Dávída usmrtiť, ale Boh nedopustil, aby sa do jeho rúk dostal. Keď počul Saul, že sa Dávid zdržuje medzi vrchami, išiel za ním s tritisíc mužmi. Jedného dňa vnišiel Saul do tej istej jaskyne spať, kde bol Dávid a jeho mužovia. Títo riekli Dávidovi: «Hľa, Boh vydal nepriateľa tvojho do rúk tvojich». Dávid vstal a odrezal kraj plášťa Saulovho, ale nedovolil, aby Saula zabili. Keď vyšiel Saul z jaskyne, volal za nim Dávid: «Boh ťa vydal do rúk mojich v jaskyni. Obzri si kraj plášťa a presvedč sa, že som ti neublížil». Saul sa pustil do plaču a riekol: «Ty si spravdlivejší, nežli ja; lebo si so mnou dobre zachodil a ja som sa ti zato zlým odplácal». Potom sa vrátil Saul domov, Dávid ostal medzi vrchami.

Saul ešte raz prenasledoval Dávída. Tenkrát vnišiel Dávid s Abizaim do šiatra Saulovho, kde on spal. Abizal chcel Saula prebodnúť, Dávid mu to ale nedovolil.

33. O Dávidovi kráľovi.

Po smrti Saula Dávid bol kráľom izraelským. Dávid si *Jeruzalem* vyvolil za hlavné sídelné mesto krajiny a v ňom aj kráľovský palác vystavil. Archu úmluvy tiež dal preniesť do Jeruzalema. Spísal *žalmy* na česť Božiu. Dávid bol aj prorokom, o Vykupiteľovi predpovedal, že mu na kríži prebodnú ruky a nohy a na jeho plášť budú hádzať kocku. Dávid aj to povedal o Kristu Pánu: «*Ty si kňazom na veky podľa rádu «Melchisedechovho»*».

Dávid obsiahol mnohé milosti od Boha, predsa ťažko zhrešil a musel za to trest podstúpiť. Raz poslal Dávid *Joaba* s vojskom do vojny, on ale ostal v Jeruzaleme. Aby si mohol vziať *Betsabu*, manželku *Uriášovú* za ženu, rozkázal Joábovi, aby Uriáša vystavil do nebezpečenstva, aby umrel. Po smrti Uriášovej si vzal Dávid Betsabu za manželku.

Boh poslal *Nátana* proroka ku Dávidovi. 'Nátan toto povedal Dávidovi: «V istom meste boli dvaja mužovia:

jedon boháč a druhý chudobný. Boháč mal mnoho oviec, chudobný ale len jednu, a tú veľmi miloval. Raz dostal boháč hosťa, vzal teda chudobnému tú jedinou ovečku a pripravil z nej hostinu». Keď to kráľ počul, veľmi sa nahneval a riekol: «Synom smrti bude ten, kto to učinil». Nato riekol Nátan: «Ty si ten muž. Uriáša si zavraždil a jeho manželku si pojal za ženu». Dávid oľutoval hriech a riekol: «Zhrešil som proti Bohu». Nátan mu zvestoval, že mu preto umre dieťa. Dávid prosil Boha za dieťa, aj za sedem dní sa postil, dieťa ale zomrelo.

34. O nevďačnom Absolonovi.

Jedon syn Dávidov sa menoval *Absolon*. Tento povstal proti otcovi, lebo ešte za jeho života chcel byť kráľom. Z počiatku lichotením si chcel získať ľud, potom ozbrojencov shromažďoval okolo seba a napadol svojho otca. Dávid bol prinútený v noci bosý ujsť z Jeruzalema.

Absolon zaujal Jeruzalem. Za ten čas shromažďil Dávid ľudí svojich a vyslal ich proti Absolonovi, vojvodovi svojmu Joábovi ale prikázal, aby mu Absolona zachránili. Vôjsko Dávidovo premohlo povstalcov. Absolon chcel na jednej mulici uskočiť, lež v úteku na jednom strome sa za vlasy zachytil a ostal visieť. Tam ho Joáb kopijou prepichol. Ľud hodil mŕtvolu Absolonovu do jamy a skalami zahádzal. Dávid oplakával syna svojho.

Dávid všetko prichystal, čo bolo treba, aby jeho syn Šalamon mohol vystaviť chrám boží a v sedemdesiatom roku zomrel.

35. O Šalamonovi kráľovi.

Šalamon dal na počiatku panovania svojho tisíc obetí obetovať Pánu Bohu. V tú noc sa mu zjavil Boh a riekol:

«Pros si, čo chceš, aby som ti dal». Šalamon sa takto modlil: «Pane Bože môj, ty si mňa ustanovil za kráľa na miesto otca môjho Dávida, ja som ale ešte mladý. Daj mi teda múdre srdce, aby som mohol súdiť ľud tvoj a po pravěj ceste chodiť». Boh mu na to odpovedal: «Ponevác si si toto prosil a nežiadal si ani dlhý život, ani bohatstvo; dám ti múdre a rozumné srdce, k tomu ti pridám aj tie veci, ktoré si nežiadal, totižto bohatstvo a slávu».

Šalamon onedlho mal príležitosť dokázať múdrosť svoju. Raz prišly ku nemu dve ženy, ktoré maly skoro rovnaké dietky a v jednom dome bývaly. Jednej z nich umrelo v noci dieťa, to živé si obidve za svoje pokladaly. Šalamon rozkázal teda sluhom: «Roztnite dieťa, a polovicu dajte jednej a druhú polovicu druhej matke». Nevlastnej matke sa to ľúbilo, opravdivá matka ale riekla: «Pane, prosím ťa, dajte jej živé dieťa a nezavraždite ho». Z toho poznal kráľ matku pravú a jej prisúdil dieťa.

Šalamon vystavil chrám boží na vrchu *Mória*. Keď bolo všetko hotové, shromaždil ľud a preniesol archu úmluvy do chrámu. Pritom si kráľ klakol pred oltárom a obetoval chrám Bohu.

Šalamon prevýšil bohatstvom a slávou všetkých kráľov zemských, mudrosťou tiež vynikal nad ľuďmi. Neskôršie ho ale pohanské ženy odvrátili od Boha, tak že aj modlám postavil oltáre a dovolil, aby sa cudzím bohom obety konaly. Preto mu Boh oznámil, že jeho kráľovstvo rozdelí a len pre jeho otca Dávida nechá jedno pokolenie synovi Šalamonovmu. Po smrti Šalamonovej sa rozdelila krajina na dve čiastky. Jedna sa menovala *kráľovstvom Izraelským*, druhá *kráľovstvom Júdskym*.

36. O prorokoch.

Boh vzbudzoval Izraelitom bohabojných mužov, aby ich zachovávali od zlého a zvlášte od modlárstva; tiež aby ich učili o Bohu a na príchod Vykupiteľa pripravili. Títo mužovia z pomoci Božej často predpovedali budúcnosť, preto sa *proroci*

nazývajú. Najznamenatejšie proroctvá povedali o Vykupiteľovi. *Mojžiš, Sámuel a Dávid* boli tiež proroci. Najviac prorokov žilo po smrti Salamonovej. Viacerí z nich aj sv. knihy spísali, jako *Izaiáš, Jeremiáš, Ezechiel a Dániel*.

Micheáš prorok predpovedal, že sa Vykupiteľ narodí v Betleheme: «*Ty Betlehem Efrata, malý si síce medzi tisícami Júda, z teba mi vyjde, ktorý má byť panovník v Izraeli; a východ jeho od počiatku, od dňov starodávnych*».

37. O Eliášovi prorokovi.

Achab bol najbezbožnejším kráľom izraelským, vzal si aj pohanskú ženu za manželku a vystavil modlu. Preto predpovedal *Eliáš* prorok, že za tie roky nebude pršať. Prorok potom odišiel ku potôčku *Karit*, kde ho Boh od krkavcov krmil chlehom a mäsom.

V štvrtý rok suchoty šiel *Eliáš* prorok ku *Achabovi* a riekol mu: «Shromaždi ľud a s ním štyristopäťdesiat kňazov falošného boha na vrch *Karmel*». *Achab* svolal ľud a kňazov na ten vrch. Tam povedal *Eliáš* ľudu: «Dajte nám dvoch juncov, jedného nech posekajú modlárski proroci a položia na drevo, oheň ale nech nepoložia podeň. Druhého junca obetujem ja a položím na drevo, oheň ale nepoložím. Ktorý boh pošle na obetu oheň, tomu sa klaňajte». Ľud pristal na to.

Falošní proroci márne volali na modlu, tá nemohla obetu podpáliť. Podvečer postavil *Eliáš* oltár, položil naň junca a obliat ho vodou. Potom sa modlil. Zrazu sostúpil oheň na oltár a spálil obetu. Ľud padol na tvár a volal: «Pán je Boh!» Potom sa *Eliáš* modlil za dážď. Onedlho prišiel od mora oblak a hojne pršalo. *Eliáš* bol verným sluhom božím. Boh ho vzal zázračným spôsobom zo zeme.

38. O Jonášovi prorokovi.

Boh poslal *Jonáša* proroka do mesta *Ninive*, aby tam kázal pokánie a obyvateľov jeho obrátil od neprávosti. Jonáš chcel tomu rozkazu vyhnúť, išiel do Joppe a sadol na loď, ktorá iným smerom išla.

Boh dopustil vlnobitie, námorníci hodili kocku, aby sa dozvedelo, kto je toho príčinou. Kocka padla na Jonáša. Pýtali sa ho teda: «Čo si učinil?» Jonáš vyznal, že pred Bohom chcel utekať a prosil námorníkov, aby ho do mora hodili. Námorníci to nechceli zpočiatku urobiť, keď ale vlnobitie neprestávalo, chytili Jonáša a hodili do mora. Potom prestalo vlnobitie. Jonáša prehltla veľryba, v ktorej on zázračným spôsobom pri živote ostal a modlil sa k Bohu. Na tretí deň ho veľryba vyhodila na breh a Boh ho znove poslal do *Ninive*. Jonáš isiel do *Ninive* a ohlasoval príkaz boží. *Niniviti* verili v Boha, postili sa a činili pokánie. Aj kráľ činil pokánie a rozkázal, aby každý odstúpil od neprávosti, že by sa Boh nad nimi smiloval.

39. O zajatí babylonskom.

Poslední králi krajiny *Júda* a *Iud* boli zlí a sa klaňali modlám. Márne posielal Boh ku nim prorokov, oni sa mu posmievali a ich aj vraždili. Konečne predpovedal im *Jeremiáš* prorok, že za sedemdesiat rokov budú v zajatí babylonskom.

Nabuchodonozor, kráľ babylonský odviezol kráľa a veľkú časť *Židov* do *Babylonska*, jeho vojsko podpálilo chrám a mesto a zrúcalo múry.

40. O Danielovi a jeho tovaryšoch.

Nabuchodonozor, kráľ babylonský rozkázal jednému hlavnému úradníkovi svojmu, aby vyvolil z pomedzi synov *izraelských*, potomkov kráľovských a panovníckych, rozum-

ných mladíkov a vyučoval ich vedomostiam babylonským. Medzi vyvolenými mládencami bol aj *Daniel* a jeho tovaryšia. Kráľ im kázal s jeho stola dávať jedlo. Daniel si ale predsavzal, že nebude jesť z takých jedál, z ktorých mu zákony náboženské jesť nedovoľujú. Prosil teda dvorného úradníka, aby im tie jedlá nedávali. Úradník sa to obával urobiť, pretože si myslel, že Daniel a jeho tovaryšia budú chudší, nežli ostatní mladíci. Daniel ale prosil, aby im aspoň za desať dní dávali len zeleniny a vodu. Po desiatych dňoch sa ukázalo, že sú ich tváre krajšie, nežli tých mladíkov, ktorí z kráľovského stola jedli. Keď skončili školy, boli omnoho múdrejší, nežli učenci babylonskí. Neskôršie sa dostal Daniel na vysoký úrad.

Daniel bol veľký prorok, predpovedal, že *kedy príde Vykupiteľ*: «Od vyjdenia rozkazu (reči), aby zase bol vystavený Jeruzalem až *po Krísta*, vodcu *bude šesťdesiatdeväť ročných týždňov*, to jest sedemkrát šesťdesiatdeväť rokov.

41. Jako zrúcal Daniel prorok modly.

Cyrus kráľ mal Daniela vo veľkej úcte. Raz ukázal Daniel kráľovi, že prvá modla Babyloncov nie je živý boh a nejie, jako si to oni myslia. Keď nakládli pred Bála jedál, Daniel rozkázal svojim sluhom, aby celý kostol popoľom posypali. Potom zatvorili dvere a kráľovskou pečatľou zapečatili. Druhého dňa ráno kráľ a Daniel našli v kostole stoly prázdne, len že šlapaje v popoli ukazovaly, že v noci voľakto chodil v kostole. Kráľ sa nahneval a dal pochytať bálových kňazov a títo mu ukázali tie tajné dvere, ktorými vchádzali a pojedli, čo na stoloch bolo. Cyrus rozkázal kňazov zavraždiť a s nimi aj ich manželky a dietky, modlu ale vydal Danielovi, ktorý ju aj s kostolom dal zboriť.

Babylonci aj jedného veľkého hada ctili jako boha. O ňom riekol kráľ Danielovi: «O tomto nemôžeš povedať, že je nie živý boh, klaňaj sa mu teda!» Prorok mu nato odvetil: «Dovoľ mi a ja zabijem toho hada bez meča a palice». A kráľ dovolil. Daniel dal hadovi sožrať zo smoly,

srsti a masti pripravené jedlo, od čoho rozpučil sa. Babylonci sa preto veľmi nahnevali a riekli kráľovi: «Vydaj nám Daniela, lebo ináčte teba zavraždíme». A kráľ im vydal Daniela, oni ho do jamy levovej hodili. Boh zázračne zachoval Daniela za šesť dní. Na siedmy deň vyšiel kráľ ku jame a keď videl v nej Daniela medzi levami sedieť zvolal: «Veľký si Pane, Bože Danielov!» Potom rozkázal, Daniela vytiahnuť a tých hodiť do jamy, ktorí na Daniela žalovali. Týchto levi hneď roztrhali a sožrali.

42. Jako sa Židia navrátili zo zajatia.

Židia v zajatí babylonskom činili pokánie a celým srdcom sa navrátili k Bohu. Keď sa minulo 70 rokov, Cyrus im dovolil, aby sa navrátili do krajiny Júda a vystavili si chrám. Jedna čiastka Židov sa hneď vrátila pod vodcom *Zorobábelom*, ktorý pochádzal z rodiny Dávidovej. V Jeruzaleme vystavili najsamprv oltár. Neskoršie aj chrám vystavili. Tí, čo videli aj prvý chrám, počali plakať pri pohľade na tento druhý, bol totižto o mnoho jednoduchjší. Aggeus prorok tešil ich tým, že sláva druhého chrámu bude väčšia, nežli toho prvého, pretože do neho vstúpi aj sám Vykupiteľ.

43. O Machabejských.

Krajina Židovská prišla časom pod moc kráľov sirsých. *Antiochus* kráľ chcel donútiť Židov, aby náboženstvo svoje zapreli. Chrám jeruzalemský olúpil, nastaval modly a rozkázal každého zavraždiť, kto nezapre svoju vieru. Mnohí Židia neohrožene podstúpili smrť za náboženstvo. Medzi tými boli aj *siedmi bratia* so svojou matkou. Pohanovia ich chceli totižto pred kráľom donútiť, aby jedli svinské mäso, oni ale radšej vytrpeli ukrutné muky a neodvrátili sa od Boha.

Za času prenasledovania odišiel *Matatiaš* s piatimi synami a inými bohabojnými mužmi medzi vrchy. Tam nashromaždili vojsko proti pohanom. *Matatiaš* a jeho tova-

ryšia všade rúcali modly a ich oltáre. Po smrti Matatiašovej stal sa *Judáš Machabejský* vodcom židovského národa a viackrát prevýšil vodcov Antiochusových. Pred každou bitkou si prosil Boha o pomoc. Vydobyl aj Jeruzalem a znove vystavil chrám.

Po smrti Judáša boli jeho bratia vodcami Zidov proti pohanom. Poslední panovníci z rodu Machabejcov bojovali jeden proti druhému, konečne sa dostali pod moc *Rimanov*. Rimania ustanovili Herodesa za kráľa židovského. *Tým bola úplne odňatá moc kráľovská od Júdy a tak prišiel čas narodenia Vykupiteľa.*

II. NOVÝ ZÁKON.

44. Jako zvestoval anjel narodenie sv. Jána Krstiteľa.

Za času Herodesa kráľa žil blízko mesta Jeruzalema istý kňaz, menom *Zachariáš*. Jeho manželka bola *Alžbeta*.

Zachariáš bol v službe svojej v Jeruzaleme a vošiel do svätiny chrámu, aby Bohu obetu zapálil. V tom sa mu zjavil anjel, čo Zachariáša nastrašilo. Anjel mu zvestoval, že sa mu narodí syn, ktorého má *Jánom* nazvať. Aj to mu zvestoval, že jeho syn «bude veľkým pred Pánom a víno a opojné nápoje nebude piť a *Duchom Svätým bude naplnený* ešte v živote matky svojej. A on predíde pred Pánom Bohom v duchu a v moci Eliášovej, aby pripravil Pánu ľud dobrý».

Zachariáš nechcel veriť tomuto zvestovaniu. Anjel mu teda riekol:

«Ja som *Gabriel* a poslaný som, aby som ti tieto veci zvestoval. Budeš nemý až do toho dňa, keď sa to stane, pretože si neveril slovám mojim».

Ľud vonku očakával Zachariáša a divil sa, že tak neskoro ide. Keď vyšiel, nemohol im dať požehnanie, len znakmi im dal na známosť, čo videl. Z toho poznal ľud, že sa s ním voláka veľká vec stala. Keď pominuly dni služby Zachariášovej, navrátil sa domov.

45. Jako zvestoval anjel narodenie Ježi- šovo.

Boh poslal anjela *Gabriela* do *Nazarétu*, mesta Židovskej krajiny, ku preblahoslavenej *Panne Marii*, ktorá bola svätému Jozefovi zaslúbená.

Anjel riekol: «*Zdravas, milosti plná, Pán s telou, požehnaná ty medzi ženami*». Panna Maria sa zľakla, anjel jej ale povedal: «Neboj sa Maria; pretože si našla milosť u Boha. Porodíš syna a nazveš meno jeho *Ježiš*. On bude veľkým a Synom Božím menovať sa bude a kráľovstvu jeho nebude konca».

Panna Maria pýtala sa: «Jako sa to stane?» Anjel odpovedal, že sa to stane z moci Ducha Svätého, že aj jej príbuzná Alžbeta vo svojom starom veku porodí syna, pretože u Boha nič nenie nemožné. Na to Panna Maria riekla: «Ejhľa dievka Pána, staň sa mi podľa slova tvojho».

46. Jako navštívila Panna Maria svätú Alžbetu.

Po pozdravení anjelskom nezadlho ponáhľala sa Panna Maria ku svojej príbuznej *svätej Alžbete*. Keď svätá Alžbeta počula pozdravenie Panny Marie, riekla: «Požehnaný je plod života tvojho». A na to ešte zvolala: «Odkiaľ mi to, že matka Pána môjho prichádza ku mne?» Panna Maria utešeným chválospevom ďakovala Pánu Bohu za to, že sa stala matkou Vykupiteľa.

Panna Maria ostala za tri mesiace u svojej príbuznej, potom sa navrátila do Nazaréту. Medzi tým sa narodil svätej Alžbete syn. Na ôsmy deň, keď sa malo dať dieťaťu meno, susedia a príbuzní ho chceli Zachariášom nazvať. Matka dieťaťa ale riekla, že sa bude menovať Ján. Príbuzní hovorili jej: «Nenie žiadon v príbuzenstve tvojom, ktorý by sa nazýval týmto menom». I dávali znamenie

otcovi jeho, jako by ho chcel nazvať. Zachariáš napísal na tabuľku: «Ján je meno jeho». Potom hneď začal hovoriť a zveleboval Boha. A svätá bázeň naplnila všetkých tam prítomných, tak že povedali: «Čo bude z tohoto dieťaťa? Lebo ruka Pánova je s ním».

47. Jako prišiel Vykupiteľ na svet.

Za času cisára *Augusta* vyšiel rozkaz, aby boli popísaní všetci ľudia v krajine Židovskej. Každý mal sa tam zapísať, odkiaľ jeho rodina pochádzala. Panna Maria a svätý Jozef pochádzali z rodiny *Dávida* kráľa, preto išli dať sa zapísať do *Betlehema*, mesta *Dávidovho*. Pre mnoho cudzích, a preto, že boli chudobní, nedostali *Betleheme* nocľahu. Preto museli ísť do jednej jaskyne za mesto. Túto jaskyňu používali inokedy pastieri za maštal (stajeň). Tam narodilo sa božské dieťa, *Ježiš Kristus*. Jeho pannenská matka obvinulo ho plienkami a položila ho do jasiel. Blízko *Betlehema* v noci pastieri strážili stádo svoje. Zrazu sostúpil k nim anjel Pána a jasnosť nebeská obklúčila ich. Anjel im riekol: «Nebojte sa, lebo zvestujem vám radosť veľkú. Dnes narodil sa Spasiteľ, Kristus Pán, v meste *Dávidovom*. A toto vám bude znamením: najdete dieťaťko plienkami obvinuté a položené v jaslách». Na to objavilo sa mnoho anjelov, ktorí spievali: «*Sláva Bohu na výsosti a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle*».

Pastieri vtedy hovorili medzi sebou: «Podme do *Betlehema* a vidme tú vec, ktorú nám Pán

zvestoval». Ponáhľali sa teda tam a našli dieťaťko, Pannu Mariu a svätého Jozefa. Pastieri potom vyprávali, čo slyšali a videli. Nad ich slovami divil sa každý, kto to počul. Na ôsmy deň bolo dieťa obrezané podľa obradov starozákonných a pritom mu bolo dané meno *Ježiš*, jako ho anjel nazval, prv nežli sa narodilo.

48. Jako sa klaňali mudrci od Východu Ježišovi.

Po narodení Ježiša mudrci od východu prišli do mesta *Jeruzalema* a pýtali sa: «Kde je ten novonarodený kráľ židovský? Videli sme hviezdu jeho na Východe a prišli sme klaňať sa jemu». Keď toto kráľ *Heródes* počul, zľakol sa a obával, že Židia budú mať druhého nového kráľa. Preto dal svoláť kňazov a pýtal sa ich, že kde sa má narodiť Vykupiteľ. A oni odpovedali: «V Betleheme; lebo tak predpovedal Micheáš prorok». Heródes teda do Betlehema poslal mudrcov a riekol im: «Keď najдете dieťa, zvestujte mi to, aby som aj ja ta išiel a klaňal sa jemu».

Mudrci od Východu odišli z Jeruzalema. A hľa, hviezda išla zase pred nimi a zastavila sa nad miestom, kde bolo dieťa Ježiš. Vstúpili teda a našli dieťaťko s matkou jeho Pannou Mariou, Mudrci padli na kolená a klaňali sa Ježišovi. Obetovali mu aj dary: zlato, kadidlo aj mirhu.

Mudrci od Východu vo snách napomenutie dostali od Boha, aby neišli nazpät k Heródesovi. Preto druhou cestou navrátili sa do vlasti svojej.

49. Jako obetovala Panna Maria Ježiša v chráme.

Na štyridsiaty deň po narodení Ježišovom, zanesli Panna Maria a svätý Jozef božské dieťa do chrámu jeruzalemského, aby ho tam obetovali Bohu.

V tom čase žil v Jeruzaleme bohabojný muž: *Simeon*, ktorý veľmi túžil po Vykupiteľovi. Boh mu aj prisľúbil, že neumre, kým neuvidí Vykupiteľa. Keď teda doniesli dieťa Ježiša do chrámu, Simeon z vnuknutia Ducha Svätého tiež prišiel tam. Jako-náhle poznal malého Ježiška, vzal ho na ramená svoje a riekol: «Teraz prepustíš Pane služobníka svojho podľa slova Tvojho v pokoji; lebo videly oči moje spasenie Tvoje, ktoré si Ty pripravil pred tvárou všetkých ľudí, *svetlo na zjavenie pohanom a na slávu ľudu Tvojho izraelského*». Potom predpovedal, že meč prebodne srdce Panny Marie, to jest žebude mať mnoho boľastí.

V tom čase prišla do chrámu žena *Anna*, aj táto vďaka vzdávala Bohu, že videla Vykupiteľa.

50. Jako utekala sv. rodina do Egypta.

Keď Heródes videl, že mudrci nevracajú sa ku nemu, veľmi sa nahneval a rozkázal, aby v Betleheme všetkých chlapcov zavraždili, počnúc od dvojročných dolu. Heródes si myslel, že medzi nimi zabijú aj Ježiša.

Anjel Pána sa zjavil svätému Jozefovi vo snách a riekol: «Vstaň, vezmi dieťa a matku jeho a utekaj do Egypta a ostaň tam, kým ti nepoviem».

Svätý Jozef hneď vstal, vzal dieťa a matku jeho a utekal do Egypta.

Po smrti Heródesovej sa zjavil anjel svätému Jozefovi vo snách v Egypte a riekol: «Vstaň, vezmi dieťa a matku jeho a id' do zeme izraelskej; lebo už zomrel ten, ktorý chcel dieťa zabiť». Svätý Jozef vstal, vzal dieťa a matku jeho a navrátil sa do krajiny židovskej. Na hranici krajiny židovskej dostal svätý Jozef od Boha napomenutie, prečo nešiel do Betlehema, ale do *Nazarétu*. Takto sa vyplnilo, čo proroci predpovedali, že Ježiš nazaretským nazvaný bude.

51. Jaký príklad dal nám dvanásťročný Ježiš.

Preblahoslavená Panna Maria a pestun Ježiša každoročne chodievali do *Jeruzalema na veľkonočné sviatky*. Keď mal Ježiš dvanásť rokov, išiel i on s nimi.

Po sviatkoch, Panna Maria a svätý Jozef vracali sa nazpät. Dieťa Ježiš ostalo v Jeruzaleme, ale rodičia to nespozorovali. Oni mysleli, že je medzi príbuznými. Už prešli deň cesty, vtedy hľadali Ježiša medzi známymi. Ale pretože ho nenašli, vrátili sa do Jeruzalema.

Konečne na tretí deň našli Ježiša v chráme. Sedel medzi učiteľmi, počúval a vypytoval sa ich. Všetci divili sa jeho múdrosti. Panna Maria vtedy riekla Ježišovi: «Synáčku, prečo si nám to učinil? Hľa, otec tvoj i ja s boľastou hľadali sme teba». Ježiš odpovedal: «Prečo ste mňa hľadali? Či ste

nevedeli, že ja v tých veciach, ktoré sú Otca môjho, mám byť?»

Potom navrátil sa Ježiš s rodičmi do *Nazarétu* a bol im poslušný. Tam riastol jak vekom tak i múdrosťou a milosťou u Boha i u ľudí. Ježiš do tridsiateho veku svojho prebýval v Nazaréte.

52. Jako bol Ježiš pokrstený.

Boh rozkázal *svätému Jánovi*, synovi Zachariášovmu, aby pripravil cestu Pánovu. On teda išiel ku *Jordánu* a riekol ľuďom: «Čiňte pokánie, lebo sa priblížilo kráľovstvo nebeské». Jánovo rúcho bolo zo srsti, pokrm jeho boli kobyľky a lesný mäd. Obyvatelia Jeruzalema a celej krajiny židovskej vyšli za ním a vyznali hriechy svoje. Svätý Ján ich pokrstil v rieke Jordáne na znamenie, že sú hotoví hriechy svoje oľutovať a pripraviť sa na príchod Vykupiteľa.

Keď mal Ježiš tridsať rokov, išiel ku rieke Jordán, aby ho svätý Ján pokrstil. Svätý Ján mu riekol: «Ja mám byť od teba pokrstený a ty prichádzaš ku mne?» Ježiš mu riekol: «Nechaj tak včul, lebo tak sluší nám naplniť všelikú spravodlnosť, to jest rozkaz boží». Svätý Ján pokrstil Ježiša. Keď vyšiel Ježiš z vody, modlil sa. Vtedy otvorilo sa nebo a *Duch Svätý* v podobe holubice zjavil sa nad Ježišom. Z neba ale slyšať bolo tieto slová: «*Toto je syn môj milý, v ktorom sa mi zaľúbilo*».

53. Jako pokúšal zlý duch Ježiša.

Po krste išiel Ježiš na púšť. Keď sa tam za štyridsať dní a nocí postil, ostal hladným. Pristúpil ku nemu pokušiteľ a riekol mu: «Keď si Synom božím, riekni, aby sa

tieto skaly staly chlebom». Ježiš mu odpovedal: «*Nielen z chleba žije človek, ale aj z každého slova, ktoré pochádza z úst božích*». Potom ho zaviedol diabol do svätého mesta a postavil ho na štít chrámu a riekol mu: «Jestli si Synom božím, spusť sa dolu; lebo je napísané: Anjelom svojim prikázal (Boh) o tebe a na ruky ťa veznú, aby si snáď o kameň nohu tvoju neurazil». I riekol mu Ježiš: «Zase písano je: *Nebudeš pokúšať Pána Boha tvojho!*» Potom ho zaviedol diabol na vysoký vrch, ukázal všetky krajiny sveta a riekol mu: «Toto všetko tebe dám, jestli že padneš a klaňať sa mi budeš». Vtedy riekol Ježiš: «Odídi satanášu, lebo písano je: *Pánu Bohu tvojmu klaňať sa budeš a jemu samému slúžiť budeš*». Diabol odstúpil od Ježiša a anjeli slúžili mu.

54. O prvých učedníkoch Ježišových.

Po pokúšaní zase šiel Ježiš ku rieke Jordánu. Keď ho tam svätý Ján zazrel, riekol: «*Ejhl'a baránok boží, ktorý sníma hriechy sveta*». Na druhý deň boli aj dvaja z učedníkov so svätým Jánom, a síce: *Ondrej* a *Ján*. Keď videl svätý Ján, že Ježiš prišiel tam, riekol: «*Ejhl'a baránok boží!*» Na to sa tí dvaja učedníci pripojili k Ježišovi. Neskôršie sišiel sa Ondrej so svojim bratom *Šimonom* a riekol mu: «Našli sme Vykupiteľa» a zaviedol ho k Ježišovi. Ježiš pozrel na neho a riekol mu: «Ty si Šimon, syn Jonášov, ty budeš sa nazývať *Peter*, to jest skala.

55. Jako premenil Ježiš vodu na víno.

Ježiša i s matkou a učedníkami jeho pozvali na svatbu do mesta Kány. Vtedy stalo sa, že minulo sa im víno. Panna Maria to spozorovala a riekla Ježišovi: «Nemajú vína». Ježiš odpovedal: «Ešte neprišla moja hodina». Panna Maria vedela, že im Ježiš spomôže, preto naložila sluhom: «Čokoľvek vám riekne, učiňte».

Bolo tam šesť kamenných nádob na vodu. Ježiš teda riekol sluhom: «Naplňte nádoby vodou». Oni naplnili. Potom zase riekol Ježiš: «Naberte a zanešte správcovi stola». Keď správca stola okúsil, vtedy už voda premenená bola na víno. Toto bol prvý zázrak Ježišov.

Ježiš ešte mnohé iné zázraky učinil a tými dokázal, že je on Boh.

56. Jako vyhnal Ježiš kupcov z chrámu.

Ježiš išiel do Jeruzalema na veľkonočné sviatky. Vtedy našiel vo dvore chrámovom predavačov zvierat obetných a peňazomencov. Vo svätej horlivosti uplietol korbáč, vyhnal všetkých a stoly peňazomencov poprevracal. Predavačom holubov ale riekol: «Odneste tieto veci preč a nečinite dom Otca môjho domom kupectva».

Židia pýtali sa Ježiša: «Jaké znamenie nám ukážeš, že toto činiš?» Ježiš odpovedal: «*Zborte tento chrám a ja ho na tretí deň vystavím*». Toto povedal o svojom tele.

Pod veľkonočnými sviatkami mnohí uverili Ježišovi, lebo videli zázraky, ktoré činil. Nikodem, jedno knieža židovské, prišiel k Ježišovi v noci a riekol mu: «Majstre, vieme, že si od Boha prišlý učiteľ; lebo žiaden človek nemôže tieto divy činiť, ktoré ty činiš, iba ak by Boh bol s ním». Pritom sa chcel dozvedieť, ako možno prísť do kráľovstva nebeského. Ježiš mu riekol: «Amen, amen pravím tebe, *jestli sa kto nenarodí znovu z vody a z Ducha Svätého, nemôže vôjsť do kráľovstva božieho*». Potom mu ešte aj to riekol Ježiš: «*Tak Boh miloval svet, že Syna svojho jednorodeného dal, aby ten, ktorý verí v neho nezahynul, ale mal život večný*».

57. Jako učil Ježiš ľudí.

Ježiš učil ľudí za tri roky a všetko to učil, čo treba veriť a činiť, aby sme do neba prišli. Jedon raz vyšiel Ježiš na vrch a takto vyučoval ľudí:

a) *O ôsmych blahoslavenstvách:*

1. Blahoslavení *chudobní duchom* (ktorých srdce nie je zahrúžené do zemských vecí); lebo ich je kráľovstvo nebeské.

2. Blahoslavení *tichí*, lebo oni zemou vládnuť budú.

3. Blahoslavení, ktorí *plačú* (pre svoje hriechy, pre dopustené na nich trápenia, ale bez reptania); lebo oni potešení budú.

4. Blahoslavení, ktorí lačnejú a žížia po *spravedlnosti*; lebo oni nasýtení budú.

5. Blahoslavení *milosrdní*; lebo oni milosrdenstva dôjdu.

6. Blahoslavení *čistého srdca*; lebo oni Boha vidieť budú.

7. Blahoslavení *pokojní*; lebo oni synami božími nazvaní budú.

8. Blahoslavení, ktorí *protivenstvo trpia pre spravdlnosť*; lebo ich je kráľovstvo nebeské.

b) *O modlitbe a dobrých skutkoch*: «Proste a bude vám dané; hľadajte a najdete; klopaťte a bude vám otvorené».

Cez úzke dvere vchádzajte; lebo priestranné sú dvere a široká je cesta, ktorá vedie do zahynutia a mnoho je tých, ktorí ztadiaľ vchádzajú.

Varujte sa falošných prorokov, ktorí prichádzajú v rúchu ovčom, vnútri ale sú draví vlci. Po ovocí poznáte ich. Každý dobrý strom rodí dobré ovocie; zlý strom rodí zlé ovocie.

Nie každý, kto povie: «Pane, Pane», vojde do kráľovstva nebeského, lež len kto plní vôľu Otca môjho, ten vojde do kráľovstva nebeského.

c) *O dobrom príklade*: «Tak svieť svetlo vaše pred ľuďmi, aby videli dobré skutky vaše a velebili Otca vášho, ktorý je v nebesách».

d) *O láske k bližnému*: «Nesúďte, aby ste neboli súdení. Čo pozeráš omrvinu v oku bližného tvojho a vo svojom nevidíš brvno. *Čo chcete, aby vám ľudia učinili, čiňte aj vy im*».

e) *O láske k nepriateľovi*: «Slyšali ste, že bolo povedané starým: «Nezabiješ; a kto zabije, hoden je súdu. Ja ale pravím vám, že každý, kto sa hnevá na brata svojho, hoden je súdu».

Slyšali ste, že bolo povedané: «Miluj bližného svojho a (ja zakonníci priložili) v nenávisti maj nepriateľa svojho. Ja vám ale pravím: *Milujte nepriateľov svojich, dobre čiňte tým, ktorí vás nenávidia a modlite sa za tých, ktorí vás prenasledujú a osočujú, aby ste boli dietkami Otca vášho, ktorý je v nebesách*».

f) *O dobrom úmysle*: «Varujte sa, aby ste spravdnosť vašu nečinili pred ľuďmi, že by ste boli videní od nich; ináčej nebudete mať odplatu u Otca vášho, ktorý je v nebesách. Preto keď dávaš almužnu, nech nevie ľavica tvoja, čo činí pravica tvoja; aby almužna tvoja bola v tajnosti a Otec tvoj, ktorý vidí v tajnosti, odplatí tebe».

g) *O staraní sa o nepominuteľné veci*: Neskladajte si poklady na zemi, kde ich moľa a hrdza kazí a kde ich zlodeji vykopávajú a kradnú; skladajte si poklady v nebi, kde ani hrdza ani moľa nekazí a kde zlodeji nevykopávajú a nekradnú».

h) *O prozreteľnosti božej*: «Nepečujte o svoje živobytie, čo by ste jedli; ani o telo svoje, čím by ste sa odievar. Hľadte na vtáctvo nebeské, že neseje, ani nežne, ani do stodôl neshromažďuje a Otec váš nebeský krmí ho. Zdáliz ste vy nie vážnejší (viacej hodní) nežli oni? *Hľadajte teda najprv kráľovstvo božie a spravdnosť jeho: a toto všetko bude vám pridané*».

58. O učedelníkoch a apoštoloch Ježišových.

Keď jedného dňa Ježiš mnoho ľudí videl okolo seba, riekol učedelníkom: «Žatva je veľiká, ale

robotníkov málo. Proste teda Pána žatvy, aby poslal robotníkov do žatvy svojej».

Nasledujúcu noc strávil Ježiš v modlitbe. Keď sa rozvidnilo, zavolať učedelníkov svojich a vyvolil z nich *dvanásť apoštolov*, aby aj oni ľudí učili. Neskôršie vysvätil ich za kňazov a spravovanie cirkve na nich sveril.

Ježiš ustanovil aj *sedemdesiatychdvoch učedelníkov*. Potom povedal apoštolom: «*Kto vás slyší, mňa slyší; kto vás opovrhne, mňa opovrhne. Kto ale mňa opovrhne, opovrhne toho, ktorý mňa poslal*».

59. Jako vyliečil Ježiš šlakom porazeného.

Ježiš učil v *Kafarnaume* v jednom dome. Tam sa toľko ľudí sišlo, že sa ani v dome nevmetili. Kým Ježiš učil, doniesli na posteli jedného šlakom porazeného a chceli ho Ježišovi predložiť. Ponevác pre zástup ľudí nemohli sa dostať k Ježišovi, vyšli na dom a spustili porazeného s postelou pred Ježiša. Ježiš vidiac vieru ich, riekol porazenému: «*Dúfaj synu, odpúšťajú sa ti hriechy*». Zákonníci riekli sami v sebe: «Tento sa rúha. Kto môže hriechy odpustiť, keď nie sám Boh?» Ježiš znal myšlienky ich a preto riekol: «Čo myslíte zle v srdci svojom? Čo je ľahšie povedať, odpúšťajú sa ti hriechy, alebo riecť: Vstaň a choď? Aby ste ale vedeli, že Syn človeka má moc na zemi hriechy odpúšťať — riekol porazenému — vstaň, vezmi posteľ svoju a choď». Porazený hneď vstal, vzal posteľ svoju, šiel domov a velebil Boha.

60. Jako uzdravil Ježiš sluhu kafarnaumského stotníka.

Keď raz išiel Ježiš do Kafarnaumu, jeden stotník poslal ku nemu starších Židov s tou prosbou, aby prišiel a uzdravil jeho sluhu. Ježiš išiel s nimi. Neskoršie sám stotník vyšiel naproti Ježišovi a riekol: «*Pane, nie som hoden, aby si vstúpil pod strechu moju, ale len slovom povedz a bude uzdravený sluha môj*». Keď to počul Ježiš, divil sa a riekol: «Amen, pravím vám, nenašiel som toľkú vieru v Izraeli». Potom riekol stotníkovi: «Id', jako si veril, nech sa ti stane». A v tú hodinu vyzdravel sluha jeho.

61. Jako vzkriesil Ježiš mládenca Naimského.

Raz išiel Ježiš do mesta *Naim*. Boli s ním i učedelníci jeho a mnoho ľudu. Keď približoval sa ku bráne mesta, práve niesli von mŕtveho. Bol to jediný syn ženy vdovy. Ježiš smiloval sa nad vdovou a riekol jej: «Neplač!» Potom pristúpil ku mŕtvemu a riekol: «Mládenče, tebe pravím, vstaň!» Mládenec vstal a začal hovoriť. Ježiš ho oddal matke jeho.

Vtedy všetci velebili Boha a riekli: «Veľký prorok povstal medzi nami a Boh navštívil ľud svoj». Zvesť o tom rozniesla sa po celom okolí.

62. O kajúcej Magdalene.

Šimon farizej pozval raz Ježiša na hostinu do domu svojho. Keď sa *Maria Magdalena* dozvedela, že Ježiš je tam,

doniesla masti v alabastrovej nádobe, padla k nohám Spasiteľovým, zmáčala ich slzami a bozkávala, vlasmi utierala a voňavou masťou pomazala. Ježiš riekol Magdalene: «Odpúšťajú sa ti hriechy». Preto riekli farizeji: «Kto je tento, že ešte aj hriechy odpúšťa?» Ježiš aj to riekol žene: «Viera tvoja ťa uzdravila; id' v pokoji!»

63. Jako utíšil Ježiš búrku na mori.

Raz vstúpil Ježiš na lodičku a odtiaľ učil ľud. Keď už bol večer, riekol učedelníkom: «Preplavme sa cez more». Kým učedelníci veslovali, zatiaľ Ježiš usnul. Zrazu ztrhla sa veľká búrka a vlny zalievaly lodičku. Učedelníci zobudili Ježiša a riekli: «Pane, ratuj nás, lebo zahynieme», Ježiš riekol učedelníkom svojim: «Čo sa bojíte, máloverní!» Potom vstal, rozkázal vetrom a moru a hneď nastalo veľké ticho.

Ľudia sa divili a spytovali: «*Kto je tento, že ho i vetry i more poslúchajú?*»

Lodička na mori je *obrazom cirkve*. Cirkve od počiatku svojho zápasí s mnohými nebezpečenstvami; a keď ľudia nazdávajú sa, že už zanikne, Ježiš utíši búrku prenasledovania.

64. Jako vzkriesil Ježiš Jairovu dcéru.

Keď sa Ježiš navrátil do Kafarnaumu, mnoho ľudu čakalo na neho. Z pomedzi nich vystúpil *Jair*, predstavený žinagógy, padol k nohám Ježišovým a prosil, aby išiel do jeho domu, pretože mu dcéra umiera. Ježiš išiel, s ním išli učedelníci a mnoho ľudu. Ešte v ceste zvestovali Jairovi, že mu už dcéra zomrela. Ježiš mu na to riekol: «Neboj sa, len ver». Keď prišiel Ježiš ku domu a videl tam plačúcich ľudí, riekol: «Nezomrelo dievča, ale spí».

Za to vysmiali ho. Ježiš teda pojal sebou rodičov dievčata a z učedelníkov svojich svätých Petra, Jakuba a Jána a vstúpil do izby, v ktorej bola mŕtva. Chytil ruku dievčata a riekol: «Dievča vstaň!» Dievča vstalo a začalo chodiť. Ľudia sa divili a roznieslo sa to po celom okolí.

65. Jako umrel sv. Ján Krstiteľ.

Heródes Antipas vzal k sebe manželku brata svojho *Herodiadu*. Svätý Ján Krstiteľ ho preto pokarhal: «Nemieš mať pri sebe manželku brata tvojho». Preto ho uvrhol *Heródes* do žalára.

Raz dával *Heródes* veľkú hostinu. Po hostine tancovala i jeho dcéra a veľmi sa zapáčila hosťom. Vtedy sa jej *Heródes* zaprisahal: «Čokoľvek si budeš pýtať odo mňa, dám ti, čo aj polovicu kráľovstva môjho». Na to vyšlo dievča a pýtalo sa matky: «Čo si mám pýtať?» *Heródias* odpovedala: «Hlavu Jána Krstiteľa». Dievča si teda pýtalo hlavu svätého Jána Krstiteľa. *Herodes* dal zoťiť svätého Jána Krstiteľa a hlavu jeho dal bezbožnému dievčatu.

66. O zázračnom rozmnožení chleba.

Raz išiel Ježiš na samotné miesto, s ním boli, aj učedelníci. Keď sa ľud dozvedel, že kde je Ježiš, išiel za ním. Ježiš sa slutoval nad nimi, vyliečil im chorých a dlhý čas ich vyučoval. Podvečer riekli učedelníci Ježišovi: «Pusť zástup, aby si nakúpil pokrmu». A Ježiš sa ich pýtal: «Koľko chlebov máte?» Svätý Ondrej odpovedal: «Je tu jeden chlapec, ktorý má päť jačmenných chlebov a dve ryby, ale čo je to pre toľkých?» Ježiš rozkázal apoštolom: «Posadajte ľud». Posadali si teda mužskí, počtom asi päťtisíc okrem žien a detí.

Ježiš vzal päť chlebov a dve ryby, požehnal ich a dal učedelníkom, aby ich rozdelili medzi ľudí. Keď sa všetci nasýtili, rozkázal učedelníkom: «Posbierajte odrobinky, aby nezahynuly». A posbierali odrobinôk za dvanásť košov.

Keď videli ľudia tento zázrak, riekli: «*Tento je zaiste prorok, ktorý má prísť na svet*».

67. Jako prisľúbil Ježiš Sviatosť Oltárnu.

Po zázračnom rozmnožení chleba išiel Ježiš do *Kafarnaumu*, za ním prišiel aj ľud. Vtedy riekol Ježiš ľudu: «Hľadáte mňa, pretože ste jedli z chleba a nasýtili ste sa. Pracujte o pokrm, ktorý zostane k životu večnému, ktorý Syn človeka dá vám». Oni odpovedali: «Pane, daj nám vždy z toho chleba». Ježiš riekol: «*Ja som chlieb živý, ktorý som s neba sostúpil. Kto je z toho chleba, živý bude na veky; a chlieb, ktorý ja vám dám, je telo moje za život sveta*».

Židia na to riekli: «Jako môže tento nám dať telo svoje za pokrm?» I riekol im Ježiš: «*Amen, amen, pravím vám, nebudete-li jesť telo Syna človeka a piť krv jeho, nebudete mať života v sebe*».

Týmto Pán Ježiš prisľúbil prevelebnú Sviatosť Oltárnú.

68. O najvyššej moci svätého Petra a zákonodarskej moci cirkve.

Raz pýtal sa Ježiš učedelníkov svojich: «Za koho majú ľudia Syna človeka?» A oni riekli:

«Niektorí za Jána Krstiteľa, iní za Eliáša a iní za Jeremiáša, alebo za jedného z prorokov». Potom pýtal sa Ježiš: «Vy za koho ma držíte?» Svätý Peter odpovedal: «*Ty si Kristus, Syn Boha živého.*» A Ježiš mu riekol: «Blahoslavený si Šimone, synu Jonášov, lebo telo a krv nezjavily to tebe, ale Otec môj, ktorý je v nebesách. A ja ti pravím: «*Ty si Peter (skala) a na tejto skale vystavím cirkev svoju a brány pekelné ju nepremôžu. A tebe dám kľúče kráľovstva nebeského. A čokoľvek sviažeš na zemi, bude sviazané i na nebi; a čokoľvek rozviažeš na zemi, bude rozviazané i na nebi.*».

Týmito slovami prisľúbil Ježiš svätému Petrovi, že on bude *viditeľnou hlavou cirkve*. Jako základ je potrebný pre dom, tak aj najvyšší úrad svätého Petra je potrebný pre cirkev. Kristus Pán tu cirkev nazval *kráľovstvom nebeským*, jej kľúče znamenajú najvyššiu moc. Moc *sviazať a rozviazať* znamená právomoc zákony udelovať a spravovať. Brány pekelné ju nepremôžu toľko znamená, že ani moc zlého ducha nežničí cirkev.

Neskoršie všetkým apoštolom riekol Ježiš: «*Čokoľvek sviažete na zemi, sviazané bude i na nebi; a čokoľvek rozviažete na zemi, rozviazané bude i na nebi.*».

Ježiš dal aj apoštolom moc *sviazať a rozviazať*, to jest dal im moc zákonodarskú, ktorú prisľúbil svätému Petrovi osobite, teda vo väčšej miere.

69. Jako sa premenil Ježiš.

Stestimi dňami po význačení Petrovom, Ježiš vzal sebou svätých apoštolov Petra, Jakuba a Jána na jeden vysoký vrch (na *Tábor*) a tam sa modlil. Keď sa modlil, premenil sa a rozsvietila sa mu

vár, jako slnce a rúcho jeho ostalo bielym, jako sňah. Na to sa objavili *Mojžiš* a *Eliáš* a mluvíli s Ježišom. Svätý Peter natešený riekol: «Pane, dobre je nám tu byť; jestli chceš, spravme tu tri stánky: tebe jeden, Mojžišovi jeden a Eliášovi jeden». A kým on ešte mluvil, svetlý oblak zastínil ich a hlas z oblaku hovoril: «*Toto je môj milý Syn, v ktorom sa mi dobre zalúbilo; toho poslúchajte*».

Keď to počuli apoštoli, padli na tvár a báli sa. A Ježiš pristúpil k nim, dotkol sa ich a riekol: «Vstaňte a nebojte sa». Oni povzdvihli oči svoje a nevideli nikoho, krem samého Ježiša. Keď zostupovali s vrchu, prikázal im Ježiš: «Nehovorte nikomu o tom videní, dokiaľ Syn človeka nevstane z mŕtvych».

70. Ktoré je hlavné prikázanie? O milosrdnom samaritánovi.

Jedon zákonník pýtal sa Ježiša: «Majstre, ktoré je hlavné prikázanie?» Ježiš odpovedal: «*Miluj Pána Boha svojho z celého srdca svojho a z celej duše svojej. Toto je prvé a najväčšie prikázanie. Druhé podobné tomu je: Miluj bližného svojho, jako seba samého*».

Zákonník ďalej pýtal sa: «Kto je môj bližný?» Ježiš riekol: «Jedon človek zostupoval z Jeruzalema do Jericha a upadol medzi lotrov. Títo ho olúpili a poraneného zanechali. I prihodilo sa, že šiel ztadiaľ jeden židovský kňaz, pozrel na neho a prešiel. Podobne učinil aj jeden levíta, to jest kňazský sluha. Aj jeden samaritán išiel tou cestou

a jako ho uzrel, šiel ku nemu, obviazal rany jeho a nalial na ne oleja a vína. Potom ho položil na hoviadko svoje, zaviedol do hospody a starosť mal o neho. Na druhý deň vyňal dva päťgrošníky, dal hotinskému a riekol: «Maj o neho starosť a čokoľvek nad to vynaložíš, keď sa vrátim, zaplatím tebe».

Keď povedal to podobenstvo, pýtal sa zákonníka: «Ktorý z tých zdá sa tebe bližným byť tomu, ktorý upadol medzi lotrov?» Zákonník odpovedal: «Ten, ktorý učinil s ním milosrdenstvo.» I riekol mu Ježiš: «Idť a ty učiň tiež tak».

71. O Marii a Marte.

Keď raz prišiel Ježiš do Betánie, *Marta*, sestra Lazárova, ho uvítala v dome svojom. *Maria* (Magdalena) si hneď sadla k nohám Ježišovým a počúvala učenie jeho. Marta sa o to starala, jako by obslúžila Ježiša, preto aj prosila Ježiša: «Pane, riekní Marii, aby mi pomáhala». Ježiš odpovedal: «Marto, Marto, pečlivá si, o mnohé veci sa staráš; ale *jedno je potrebné*. Maria si najlepšiu čiastku vyvolila, ktorá nebude odňatá od nej.»

Tá jediná potrebná vec je, aby sme sa starali o spasenie duše.

72. O modlitbe Pánovej.

Keď sa bol raz Ježiš modlil, poprosil ho jeden učedelník: «Pane, nauč nás modliť sa». Ježiš naučil ich modlitbu Pána. «Keď sa modlíte — riekol im — takto hovorte: «*Otče náš!* ktorý si na nebesách, posväť sa meno tvoje; príď kráľovstvo tvoje; buď vôľa tvoja, jako v nebi, tak aj na

zemi. Chlieb náš vezdajší daj nám dnes. A odpusť nám naše viny, jako i my odpušťame našim vinníkom. A neuveď nás v pokušenie, ale zbav nás od zlého. Amen».

V tie dni riekol Ježiš: *«Ja som dobrý pastier. Dobrý pastier dá život svoj za ovce svoje».*

73. Podobenstvo o farizeovi a mýtnikovi.

Medzi ľuďmi, ktorí prichádzali k Ježišovi, nachodili sa aj takí, ktorí seba držali za spravodlivých a iných opovrhli. Týmto povedal Ježiš podobenstvo o farizeovi a mýtnikovi.

Dvaja ľudia vstupovali do chrámu, aby sa modlili; jeden farizej a druhý mýtnik. Farizej takto sa modlil: «Bože, ďakujem ti, že som nie, jako iní ľudia, dráči, nespravodliví, alebo jako i tento mýtnik. Postím sa dvakrát cez týždeň, desatiny dávam zo všetkého, čo mám». Mýtnik stál zďaleka a neopovážil sa ani oči k nebu pozdvihnúť, ale bil prsia svoje a hovoril: «Bože, buď milostivý mne hriešnemu». Potom riekol Ježiš: «Pravím vám, že tento odišiel ospravedlnený do domu svojho nad tam toho, lebo každý, kto sa povýšuje, bude ponížený; a kto sa ponízuje, bude povýšený».

74. Podobenstvo o márnوترatnom synovi.

Keď farizei a zákonníci reptali, pretože Ježiš hriešnikov prijíma a s nimi obcuje, povedal im podobenstvo o márnوترatnom synovi.

Jedon človek mal dvoch synov. Mladší si vy pýtal od otca dedictvo, odišiel do ďalekej krajiny a tam všetko premárnil. Na to povstal hlad. Ponevác nemal čo jesť, šiel ku jednému mešťanovi ošípané pášť. Márnوترatný syn by sa bol rád nasýtil otrubami, ktoré ošípané dostávaly, ale mu ich nikto nedával.

Vtedy vstúpil do seba a riekol: «Vstanem a pôjdem k otcovi a poviem mu: «Otče, zhrešil som proti nebu a pred tebou, už som nie hoden synom твоjim nazvaný byť, ale učiň mňa, jako jedného z nájomníkov твоjich».

Potom vstal a šiel k otcovi. Keď ešte ďaleko bol od domu, uzrel ho otec a pohnutý útrpnosťou, pribehol, objal ho a božkal. I riekol jemu syn: «Otče môj, zhrešil som proti nebu a pred tebou, ani nie som hoden synom твоjim nazvaný byť». I riekol otec sluhom svojim: «Prineste najkrajšie rúcho a oblečte ho a dajte prsteň na ruku jeho a privedte tela tučné a zabite ho a jedzme a hodujme; lebo tento syn môj bol umrel a zase ožil, zahynul a našiel sa».

V tomto podobenstve vidíme, že Boh je milosrdný oproti kajúcim hriešnikom. Márnوترatný syn znamená hriešnika. Jako ten otec vďačne prijal navráteného syna, tak aj Boh vďačne odpúšťa kajúcemu hriešnikovi.

75. Podobenstvo o boháčovi a biednom Lazárovi.

Ježiš v nasledujúcom podobenstve ukázal, že úžera veľmi škodí človeku.

Bol jedon boháč, ktorý sa odieval hodvábom a každodenne rozkošne hodoval. A bol jedon žobrák, menom Lazár, ktorý ležal pri dverách jeho plný vredov. Chudobný Lazár by sa bol rád nasýtil z odrobiniek, ktoré padaly so stola boháčovho, ale mu ich nikto nedal. Len psi prišli a lízali rany jeho.

Stalo sa, že umrel Lazár a zanesený bol od anjelov do lone Abrahámovho (do predpekia). Umrel aj boháč a bol pochovaný v pekle. Keď bol v trápení, uzrel Abraháma a v lone jeho Lazára. Zavolał teda: «Otče, Abraháme, smiluj sa nado mnou a pošli Lazára, aby namočil koniec prsta svojho vo vode a obvlažil jazyk môj, lebo sa mučím

v plameni». Abrahám mu riekol: «Synu, rozpamätaj sa, že si dobré veci vzal za živobytia tvojho, a Lazár ale zlé; teraz sa tento teší, ty ale sa mučíš. A nad to všetko, medzi nami a vami je veľká priepasť, aby ani odtiaľto k vám, ani od vás sem nikto prejsť nemohol».

Z tohoto podobenstva vidieť, že tí, ktorí, v živote zemské statky neobracajú na dobré ciele, na druhom svete budú trpieť; ktorí sú ale čnostní a trpezliví, budú mať v nebi odplatu.

76. Jako vzkriesil Ježiš Lazára.

Maria a Marta poslali z Betánie ľudí k Ježišovi, aby mu oznámili, že Lazár ochorel. Ježiš im na to riekol: «Nemoc táto nenie na smrť, ale pre slávu Božiu».

O dva dni neskôršie riekol Ježiš učedelníkom svojim: «Lazár, priateľ náš umrel, poďme k nemu!»

Keď Ježiš do Betánie prišiel, Lazár už štyri dni bol v hrobe. Ku Marii a Marte prišli mnohí židia, aby ich tešili pre brata ich. Keď Marta počula, že Ježiš ide, vyšla proti nemu a riekla: «Pane, keby si tu bol býval, brat môj by nebol umrel». Ježiš jej riekol: «Brat tvoj vstane z mŕtvych!» Marta mu riekla: «Viem, že vstane pri vzkriesení v posledný deň». A Ježiš jej riekol: «*Ja som vzkriesenie a život*; kto verí vo mňa, bárs by aj umrel, živý bude». Marta zavolať sestru svoju Mariu a zaviedli Ježiša ku hrobu.

Hrob Lazárov bol v skale vytesaný a vchod jeho bol kameňom zavalený. Ježiš teda rozkázal odvaliť kameň. Po odvalení kameňa Ježiš povzdvihol oči a modlil sa. Potom hlasom veľkým zavolať: «Lazáre, poď von!» A Lazár vyšiel z hrobu.

Následkom vzkriesenia Lazárovho mnohí židia verili v Ježiša. Kniežatá kňazské a farižei sa hnevali na Ježiša, preto že vyznal, že je on Syn Boží a nenávideli ho, pretože ich karhal pre ich hriechy. Teraz sa teda sišli a riekli: «Čo učiníme, lebo tento človek mnohé divy činí. Necháme-li ho tak, všetci uveria v neho». Preto od toho dňa zmýšľali, ako by ho zabili.

77. Jako miloval Ježiš dietky. Co radil Ježiš k dosiahnutiu dokonalosti mravnej?

Keď Ježiš vyučoval, priniesli ku nemu malé dietky, aby vzkladal na ne ruky svoje a modlil sa nad nimi. Učedelníci ich nechceli pripustiť ku Ježišovi. Vtedy riekol Ježiš: «*Pustte maličkých ku mne, lebo takých je kráľovstvo nebeské*». Potom objímal dietky, vzkladal na ne svoje ruky a dával im požehnanie.

Vtedy pýtal sa ho jeden mladík: «Čo mám činiť, aby som dosiahol život večný?» Ježiš riekol: «Keď chceš vojsť do života večného, zachovaj prikázania». Mládenec sa pýtal: «Ktoré?» Ježiš riekol: «Nezabiješ, nezosmíšniš, nepokradneš, nepremlúviš krivého svedectva, cti otca i matku svoju, miluj bližného svojho, jako seba samého». Mládenec odpovedal: »Všetko to zachovával som od detinstva svojho». Potom mu riekol Ježiš: «Jestli chceš dokonalým byť, id', predaj všetko čo, máš, rozdel chudobným a budeš mať poklad v nebi; potom príď a nasleduj mňa». Keď to mladík počul, zarmútil sa, lebo mal mnoho statku. Potom riekol Ježiš učedelníkom svojim: «Amen, pravím vám, ťažko boháčovi prísť do kráľovstva nebeského».

78. Ježiš predpovie umučenie svoje a slávnostne vchádza do Jeruzalema.

Pred veľkonočnými sviatkami Ježiš približoval sa ku Jeruzalemu a riekol: «Hľa, vstupujeme do Jeruzalema a

Syn človeka vydaný bude kniežaťom kňazským a zákonníkom a odsúdia ho na smrť a vydajú ho pohanom na posmech, aby bol bičovaný a ukrižovaný a na tretí deň z mŕtvych vstane».

A keď sa priblížili k Jeruzalemu a prišli do Betfage k Olivetskému vrchu, Ježiš poslal dvoch učedelníkov: «Idte do mestečka; . . . hneď najdete oslicu priviazanú, odvedte ju a privedte ku mne. A riekol by vám niekto niečo, povedzte mu, že Pán ju potrebuje a hneď ju prepustí». A priviedli oslicu Ježišovi a vložili na ňu šaty svoje a na ňu ho posadili. Keď počul ľud, že Ježiš ide do Jeruzalema, vyšiel proti nemu. Mnohí prestierali rúcho svoje, iní ratolesti zo stromov rezali a hádzali na cestu. Všetci v zástupe volali: «Hosanna (sláva) Synu Dávidovmu! Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom».

79. Ježiš predpovie zpusťošenie Jeruzalema a koniec sveta.

Keď vchádzal Ježiš do Jeruzalema, učedelníci mu ukázali na stavanie chrámové: «Majstre, hľa také kamene a staviská». Ježiš na to riekol: «Amen, pravím vám, *neostane kameňa na kameni*, ktorý by nebol zbúraný». A keď sedel na vrchu Olivetskom, niektorí z učedelníkov sa ho pýtali: «Kedy tieto veci budú a také znamenie bude príchodu tvojho a konca sveta?» Ježiš im riekol: «Keď vidíte obľahnutie Jeruzalema vojskom, vedte, že priblížilo sa zpusťošenie jeho. Vtedy, ktorí sú v Judsku, nech utekajú na vrchy a kto je na poli, nech sa nenavracuje vziať rúcho svoje».

O konci sveta riekol Ježiš: «Po celom svete bude hlásané evanjelium. A povstanú mnohí falošní proroci a zvedú mnohých. *Kto zotrúvá až do konca, ten spasený bude.*

Slnce sa zatmie, mesiac nedá svetlo svoje a hviezdy budú s neba padať a mocnosti nebeské sa budú pohybovať. Vtedy ukáže sa znamenie Syna človeka na nebi a uzrú Syna človeka prichádzať v oblakoch nebeských s mocou veľkou a slávou».

So Synom človeka prídu aj všetci anjeli, ktorí shromaždia všetky národy. On ich rozdelí, jako pastier oddeľuje ovce od baránkov. Tým, ktorí na pravici jeho budú, viekne: «Poďte požehnaní Otca môjho, vládnete kráľovstvom ráb pripraveným od ustanovenia sveta. Lebo som lačnel a dali ste mi jesť; smädný som bol a dali ste mi piť; hosťom som bol a prijali ste ma; nahý som bol a priodiali ste ma, v žalári som bol a prišli ste ku mne». Vtedy mu spravедliví povedia: «Pane, kedy sme ťa videli lačného a nakrmili sme teba?» On im ale povie: «Amen, pravím vám, čo ste učinili jednému z bratov týchto mojich najmenších, mne ste učinili».

Potom riekne tým, ktorí na ľavici budú: «Odídite od mňa, zlorečenci, do ohňa večného, ktorý je pripravený diablove a anjelom jeho. Lebo lačnel som a nedali ste mi jesť; smädný som bol a nedali ste mi piť; hosťom som bol a neprijali ste ma; nahý som bol a neodievali ste ma; v žalári som bol a nenavštívili ste ma». A pôjdu títo do ohňa večného, spravедliví ale do života večného.

80. O poslednej večeri.

Dva dni pred Veľkou nocou kniežatá kňazské a zákonníci sišli sa v dome *Kajfášovom* a radili sa, jako by Ježiša podvodne chytili a zabili. Vtedy prišiel ku ním *Judáš* Iškariotský, jedon z apoštolov a riekol im: «Čo mi chcete dať a ja vám ho zradím?» A oni ustanovili jemu dať 30 strieborných (okolo 90 korún).

Vo štvrtok pred smrťou svojou Ježiš posledný krát večeral s apoštolmi svojimi.

Po prvom nápoji Ježiš vstal, složil odev svoj a zaste-

rou prepásal sa. Potom vzal vodu a umýval nohy učedelníkom svojim. Zatým sadol si a riekol: «*Príklad som vám dal, aby ste i vy tak činili, jako som ja učinil vám*».

Potom riekol Ježiš: «Amen, pravím vám, že *jedon z vás ma zradí*». Apoštoli zarmútili sa veľmi a po jednom pýtali sa: «Či som to ja Pane?» Aj Judáš pýtal sa: «Či som ja majstre?» Riekol jemu: «Ty si riekol».

Po večeri vzal Ježiš chlieb, požehnal ho, lámal a dával učedelníkom svojim a riekol: «Vezmite a jedzte, *toto je telo moje*, ktoré za vás vydané bude». Potom vzal kalich s vínom, dal im ho a riekol: «Pite z tohoto všetci, lebo *toto je krv moja*, nového zákona, ktorá za mnohých vyliata bude na odpustenie hriechov». Ešte aj to povedal Ježiš apoštolom: «Toto činite na moju pamiatku».

Ježiš ustanovil vtedy prevelebnú *Sviatosť Oltárnu* a *svätú omšu*.

Konečne riekol Ježiš ešte aj toto; V dome Otca môjho mnoho príbytkov jesto, idem pripraviť vám miesto. A ja budem prosit Otca a iného utešiteľa dá vám, aby s vami zostal na veky, *Ducha pravdy*».

81. Ježiš na vrchu Olivetskom.

Po poslednej večeri vyšiel Ježiš s učedelníkami svojimi na *vrch Olivetský*.

V ceste riekol im Ježiš: «Vy všetci pohoršíte sa nado mnou v tejto noci». Svätý Peter ale riekol: «Bárs by sa všetci pohoršili nad tebou, ja nikdy sa nepohorším». Riekol Ježiš: «Amen, pravím tebe: tejto noci, prv než kohút zaspieva, trikrát mňa zapreš».

Potom prešiel Ježiš s učedelníkami cez potok *Cedron* a vstúpil do zahrady *Getsemanskej*. Vzal sebou Petra, Jakuba a Jána a riekol: «Smutuá je duša moja až na smrť». Potom sa vzdialil od nich

a padol na tvár a modlil sa: «Otče, jestli je možno, nech odide odo mňa kalich tento, ale nie jako ja chcem, lež jako Ty». Po modlitbe išiel ku svojim učedelníkom a našiel ich spať. Riekol im teda: *Bedlite a modlite sa, aby ste neupadli do pokušenia*. A zase odišiel a modlil sa. Neskôršie sa vrátil k učedelníkom a od nich tretíkrát išiel sa modliť. Vtedy prišiel anjel a posilňoval ho. A jeho pot bol, jako kvapky krve tečúcej na zem. Po modlitbe prišiel k učedelníkom a riekol: «Vstaňte a poďme; hľa, približuje sa ten, ktorý mňa zradí». Keď on ešte mluvil, hľa, Judáš prišiel a s ním veľiký zástup s mečmi a kyjmi. Zradca im dal znamenie: «Kohokoľvek z nich bozkám, ten je on, toho chyťte a vedzte ho opatrne». Keď teda Judáš pristúpil k Ježišovi riekol: «Zdrav buď majstre!» a bozkal ho. A Ježiš riekol mu: «Priateľu, na čo si prišiel? Judášu, bozkom zradzuješ Syna človeka?»

Potom išiel Ježiš pred zástup a riekol: «Koho hľadáte?» Odpovedali mu: «Ježiša Nazaretského». Riekol im Ježiš: «Ja som to». Na to ustúpili nazpät a pádli na zem. Ježiš sa ich pýtal znovu: «Koho hľadáte?» A oni riekli: «Ježiša Nazaretského». Ježiš odpovedal: «Riekol som vám, že som to ja; keď teda mňa hľadáte, pusťte týchto odísť». Svätý Peter mal pri sebe meč; vytasil ho na Malchusa, sluhu hlavného kňaza a odťal mu ucho. I riekol Ježiš Petrovi: «Vlož svoj meč do pošvy, či myslíš, že by nemohol prosiť Otca a dal by mi viac než dvanásť húfov anjelskych. A jako sa vyplnia písma, že takto musí sa stať?» Na to uzdravil ucho sluhovo.

Ježiš potom dovolil, aby ho chytili a poviazali; na to všetci učedelníci opustili ho a utiekli. Len Peter a Ján išli za ním zďaleka.

82. Ježiš pred radou židovskou.

Zástup viedol Ježiša najprv ku *Annášovi*, svokrovi Kajfášovmu; Annáš vyzvedal sa Ježiša o jeho učedníkoch a jeho učení. Ježiš mu odpovedal: «Ja som mluvil verejne pred svetom, spýtaj sa tých, ktorí počuli, čo som im mluvil». Keď to povedal, jedon zo sluhov dal pohlavok Ježišovi a riekol: «Tak ty odpovedáš hlavnému kňazovi?» Ježiš mu riekol: «Keď som zle hovoril, vydaj svedoctvo; a keď dobre, za čo mňa biješ?»

A poslal Annáš Ježiša poviazaného ku Kajfášovi, hlavnému kňazovi, u neho boli aj kniežatá kňazské a zákonníci shromaždení. A hľadali falošné svedoctvá proti Ježišovi, aby ho na súd vydali, ale nenašli, ačkoľvek mnoho falošných svedkov pristúpilo. Potom vstal hlavný kňaz a pýtal sa Ježiša: «Nič neodpovedáš na to, čo títo proti tebe svedčia?» Ježiš ale mlčal. Hlavný kňaz riekol: «*Zaklínam ťa, skrze Boha živého, aby si nám povedal, či si ty Kristus, Syn Boží?*» Ježiš mu odpovedal: «*Ja som; a uvidíte Syna človeka sedieť na pravici Božej*». Vtedy hlavný kňaz roztrhol rúcho svoje a riekol: «Rúhal sa Bohu. Čo ešte potrebujeme svedkov? Styšali ste rúhanie, čo sa vám zdá?» Židovskí kňazi a zákonníci odpovedali: «Hoden je smrti!»

83. Peter zapre Krista. Judáš zúfa.

Svätý Peter a Ján išli zďaleka za Ježišom až do domu hlavného kňaza a vnišli do dvora. Sluhovia a strážnici zložili oheň na dvore, lebo bolo chladno. Svätý Peter si

sadol ku ohňu a ohrieval sa. Tu ho videla jedna dievka a riekla mu: «Aj ty si bol s Ježišom Nazaretským». Ale on zapieral a riekol: «Ani neviem, ani nerozumiem, čo hovoríš». Vtedy kohút zaspieval. Neskôršie ho iná dievka zazrela a riekla: «I tento je jedon z nich». Svätý Peter znove zaprel. Okolostojací ale riekli Petrovi: «Zaiste si z nich, lebo aj reč ťa prezradzuje, že Galilejčan si». Peter sa zľakol a začal sa prisahať a preklínať, že on nepozná toho človeka. A hneď kohút zase zaspieval. V tom vyviedli Ježiša od Kajfáša a Ježiš pozrel na Petra. I rozpamätal sa Peter na slovo Ježišovo, vyšiel a plakal.

Tej noci držali Ježiša zajatého a posmievali sa mu, pľuvali na neho a zakryli mu tvár a tak ho bili, pritom sa ho pýtali: «Prorokuj, kto je, čo ťa uderil?»

Jeď Judáš videl, že Ježiša odsúdili na smrť, vrátil tridsať strieborných kniežatom kňazským a riekol: «*Zradil som krv spravедlivú*». Oni ale riekli: «Čo nás do toho? Ty uvidíš!» Judáš hodil peniaze v chráme, odišiel a v zúfalstve obesil sa.

84. Ježiš pred Pilátom a Heródesom.

Židia nesmeli nikoho usmrtiť bez povolenia rímskeho miestodržiteľa. V piatok ráno viedli Ježiša k *Pontskému Pilátovi*, miestodržiteľovi rímskeho cisára. Pilát prezkúmal ich žalobu a potom riekol: «Ja žiadnej viny nenachádzam na tomto človekovi». Židia žalovali na Ježiša, že poburuje ľud počnúc od Galileje až po Jeruzalem.

Keď počul Pilát, že Ježiš je z pod vlády Heródesovej, poslal ho ku *Heródesovi*, ktorý na veľkonočné sviatky tiež bol v Jeruzaleme. Heródes si už od dávna žiadal vidieť Ježiša, nazdával sa, že bude vidieť nejaký zázrak. Vyzvedal sa ho teda mnohými otázkami, ale Ježiš mu nič neodpo-

vedal. Heródes zpotupil teda Ježiša a poslal ho nazpäť ku *Pilátovi*.

Na veľkonočné sviatky prepúšťal miestodržiteľ väzňa, ktorého si ľud žiadal. V tom čase bol jedon vražedelník, menom *Barabáš* v žalári. Pilát sa teda pýtal ľudu: «Koho chcete, aby vám prepustil: Barabáša, alebo Ježiša, ktorý sa volá Kristus». Kniežatá kňazské naviedli ľud, aby pýtal Barabáša. Pilát sa ich znove pýtal: «Čo teda urobím s Ježišom?» Všetci kričali: «Ukrižuj ho!» Keď videl Pilát, že s nimi nič nepokoná, vzal vodu, umyl si ruky a riekol: «Ja som nevinný na krvi tohoto spravедlivého». A všetok ľud volal: «Krv jeho na nás i na našich synov!» Pilát prepustil Barabáša a Ježiša dal *ubičovať*.

Vojaci dali na Ježiša šarlátový plášť, z trnia uplietli *korunu* a vložili mu na hlavu a dali mu trstinu do ruky. Potom pred ním posmešne kľakali a hovorili: «Zdrav buď kráľu židovský!»

85. Ježiš nesie kríž.

Pilát predviedol Ježiša v šarláte oblečeného s trňovou korunou na hlave ľudu a riekol: «*Ejhlá človek!*» Kniežatá kňazské a ľud volali: «Ukrižuj ho!» Keď chcel Pilát Ježiša prepustiť, židia kričali: «Jestli prepustiš tohoto, nie si priateľom cisárovým». Vtedy Pilát vydal Ježiša, aby ho ukrižovali.

Vojaci obliekli Ježiša do rúcha jeho, na ramená vložili mu ťažký kríž a vyviedli ho na Kalváriu. S ním vyviedli aj dvoch lotrov. V ceste na Kalváriu Ježiš viackrát padol pod krížom na zem,

preto prinútili Simona Cyrenejského, aby niesol kríž za Ježišom.

Na poludnie vo Veľký piatok, keď vyšli na *Kalváriu*, pribili Ježiša na kríž. Pilát položil aj nápis na kríž Ježišov, ktorý znel: «*Ježiš Nazaretský, kráľ židovský*».

Po ukrižovaní Ježišovom, vojaci si rozdelili rúcho jeho a na jeho plášť hádzali lós, či má byť.

86. Ježiš umre na kríži.

Keď Ježiš visel na kríži, ľud posmieval sa mu a rúhal. Ježiš ale sa takto modlil: «*Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo činia*».

Jedon z lotrov rúhal sa tiež Ježišovi: «Jestli si ty Kristus, spomôž sebe i nám». Druhý (na pravej strane) prosil Ježiša: «Pane, rozpomeň sa na mňa, keď prídeš do kráľovstva svojho». A Ježiš mu riekol: «*Amen, pravím tebe: dnes budeš so mnou v raji*».

Pri kríži Ježišovom stála preblahoslavená Panna Maria, niekoľko iných nábožných žien a svätý Ján apoštol. Ježiš riekol Panne Marii: «*Ženo, ejhľa syn tvoj*». Potom svätému Jánovi: «*Ejhľa, matka tvoja*». Svätý Ján sa staral o Pannu Mariu.

Od dvanástej hodiny do tretej popoludní bola veľká tma na zemi. Duša Ježišova bola bez všetkej potechy a preto zvolal: «*Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?* Potom trápený od smädu volal: «*Žížnim*». A jedon z tých, čo tam stáli, naplnil hubu octom a vložil ju na trstinu a podával mu piť. Potom riekol Ježiš: «*Dekonano je*».

Ježiš tri hodini visel na kríži. Konečne veľkým hlasom zavolať: «*Otče, do rúk твоjich porúčam ducha svojho*». Keď to riekol, naklonil hlavu a vypustil ducha.

Pri smrti Ježišovej zem sa triasla, skaly sa pukaly a hroby sa otváraly. Keď stotník videl, čo sa stalo, zveleboval Boha a riekol: «Opravde, tento človek bol Synom Božím».

87. Jako pochovali Ježiša.

V piatok pred večerom prišli vojaci na Kalváriu, aby ukrižovaným polámali kosti. A vojaci polámali kosti lotrom, keď ale videli, že Ježiš už umrel, nepolámali mu kosti, lež jeden vojak kopijou prebodnul mu bok a zo srdca Ježišovho vytiekla krv a voda.

Jozef Arimatejský, jeden z rady židovskej a tajný učedelník Ježišov, išiel ku Pilátovi a pýtal telo Ježišovo. Keď sa Pilát dozvedel od stotníka, že Ježiš umrel, vydal mu telo Ježišovo. *Jozef* Arimatejský a *Nikodem* sňali telo Ježišovo s kríža, do čistého plátna zavili a položili ho do hrobu nového, v skale vytesaného, ktorý bol v zahrade blízko miesta ukrižovania. Ku dverám hrobovým privalili veľký kameň.

Kniežatá kňazské a farizei išli ku Pilátovi a riekli: «Pane, rozpamätáme sa, že ten zvodca riekol ešte v živote: na tretí deň zase vstanem. Rozkáž teda, strážiť hrob až do tretieho dňa, aby snád jeho učedelníci neprišli a neukradli ho a riekli ľudu, že vstal z mŕtvych». Riekol im Pilát: «Máte stráž, idte, strážte ho, ako viete». Oni išli, postavili strážcov ku hrobu a kameň zapečatili.

88. Jako vstal Ježiš zmrtvých.

Pochované telo Ježišovo do tretieho dňa zostalo v hrobe. V *nedelu veľkonočnú* ráno Ježiš zase spojil dušu svoju s telom a slávne vstal zmŕtvych.

Anjel Pána sostúpil s neba a odvalil kameň s hrobu. Strážcovia sa naľakali a padli na zem. Potom zutekali do mesta a kniežaťom kňazským oznámili, čo sa stalo.

V *nedelu* včas ráno vyšly nábožné ženy ku hrobu a niesly voňavú masť. V ceste hovorily: «Kto že nám odvalí kameň s hrobu?» Keď prišly ku hrobu, našly ho otvorený, vnišly teda a videly tam anjela, ktorý im riekol: «Nebojte sa! Lebo viem, že Ježiša, ktorý bol ukrižovaný, hľadáte. *Nieto ho tu; lebo vstal*, jako predpovedal; poďte a vidte miesto, kde bol položený Pán».

Ženy to potom zvestovaly apoštolom, ale tí nechceli im veriť.

89. Jako sa ukázal Ježiš apoštolom a ustanovil sviatosť pokánia.

V *nedelu veľkonočnú* večer boli apoštoli shromaždení v jednom dome a pre strach od židov mali dvere zatvorené. Zrazu ukázal sa im Ježiš a takto ich pozdravil: «Pokoj vám; ja som, nebojte sa! Potom im riekol: «Jako mňa poslal Otec, tak i ja posielam vás». Dýchnul na nich a riekol im: «*Príjmite Ducha Svätého. Komu odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im; komu zadržíte, zadržané sú*».

Svätý Tomáš apoštol nebol prítomný, keď Ježiš po prvýkrát zjavil sa apoštolom. Apoštoli mu riekli: «Videli sme Pána». A on riekol im: «Neuzrem-li na rukách jeho jazvy od klinev a nepustím-li prst môj do miesta klinev a ruku vložím do boku jeho, neuverím». Na ôsmy deň zase boli učedelníci vnútri a Tomáš s nimi. I prišiel Ježiš zatvorenými dvermi, stál uprostred apoštolov a riekol: «Pokoj vám!» Potom riekol Tomášovi: «Vlož prst svoj sem a pohliadni na ruky moje; vtiahni ruku tvoju do boku môjho a nebuď neveriaci, ale veriaci». Svätý Tomáš odpovedal: «Pane môj a Bože môj!» Ježiš mu riekol: «Že si mňa videl, Tomášu, uveril si; blahoslavení, ktorí nevideli a uverili».

Keď dal Ježiš apoštolom moc hriechy odpúšťať, ustanovil *sviatosť pokánia*.

90. Jako ustanovil Ježiš svätého Petra za hlavného pastiera cirkve.

Jedenásti apoštoli išli do *Galilee* na vrch, na ktorý im Ježiš kázal ísť. Tam sa im zase zjavil Ježiš a s nimi viac než päťsto veriacim.

Neskoršie sa zjavil Ježiš učedelníkom svojim pri mori Galilejskom. Vtedy sa pýtal Petra: «Simone, synu Jonášov, miluješ mňa viacej, nežli tieto?» Svätý Peter riekol: «Áno, Pane, ty vieš, že teba milujem». Ježiš mu riekol: «*Pas baránky moje*». Neskoršie sa zase pýtal Petra: «Šimone, synu Jonášov, miluješ mňa?» Svätý Peter mu znove riekol: «Pane, ty vieš, že teba milujem». Ježiš po druhýkrát mu riekol: «*Pas baránky moje*». Ešte sa ho aj tretíkrát pýtal: «Šimone, synu Jonášov, miluješ mňa?» Svätý Peter sa preto zarmútil a riekol: «Pane, ty znáš všetko, ty vieš, že Ťa milujem». A Ježiš mu riekol: «*Pas ovce moje*».

Baránkami Ježišovými sú tí ľudia, ktorých po-

krstia a ktorí veria, čo Ježiš učil. Ovečkami Ježišovými sú biskupi. Všetci patria *do cirkve svätej*, jako baránky do stáda. Ježiš ustanovil, aby svätý Peter viedol cirkev, jako pastier vedie stádo svoje, to jest svätého Petra ustanovil *za viditeľnú hlavu cirkve*.

91. Jako vstúpil Ježiš na nebesá.

Ježiš po svojom zmŕtvychvstaní bol ešte štyridsať dní na zemi. Za ten čas sa viackrát zjavil apoštolom a mluvil im o kráľovstve božom, to jest o cirkvi. Na štyridsiaty deň sa im poslednýkrát zjavil v *Jeruzaleme* a prikázal im, aby neodchádzali z Jeruzalema, ale dočkali zaslúbeného Ducha Svätého. Potom im týmito slovami dal úrad apoštolský: *«Idte po celom svete, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Duha Svätého, učiace ich zachovávať všetko, čokoľvek som vám prikázal. A hľa, ja s vami som po všetky dni až do skončenia sveta»*.

Ježiš potom vyviedol učedelníkov na *vrch Olivetský*. Tam ich požehnal a pred ich očima vstúpil na nebesá. Apoštoli hľadeli za Ježišom, lež čoskoro oblak ho zakryl pred ich očima. Vtedy zjavili sa dvaja anjeli a riekli: *«Muži galilejskí, čo hľadáte do neba? Tento Ježiš volakedy zase tak pride na zem, jako videli ste ho vstúpiť do neba»*. Apoštoli sa potom navrátili do Jeruzalema.

Po nanebevstúpení shromaždili sa apoštoli na jednom mieste a vytrvali na modlitbách. S nimi boli aj Panna Maria a iní veriaci. V týchto dňoch vyvolili *svätého Mateja* na miesto Judáša Iškariotského.

92. Jako sostúpil Duch Svätý na apoštolov.

Na desiaty deň po nanebevstúpení Ježišovom, *v turecké dni* (letné sviatky židovské) boli apoštolí a ostatní veriaci shromaždení na jednom mieste. Zrazu povstal veľiký hukot, jako hukot prudkého vetra. Dnu v príbytku ohnivé jazyky usadily sa ponad každým. Vtedy všetci naplnení boli Duchom Svätým a rozličnými jazykmi začali mlúviť.

Na ten hukot mnoho ľudu sbehlo sa k tomu domu. Svätý Peter vyšiel a vyučoval ich. Ľudia ho nábožne počúvali a potom sa pýtali: «Čo máme činiť?» Svätý Peter im riekol: «*Čiňte pokánie a nech sa pokrstí jednokaždý v mene Ježiša Krista na odpustenie hriechov*».

Na to dalo sa tritisíc ľudí pokrstiť. Títo pokrstení *boli stáli v učení apoštolskom a slyšaní svätej omše, vo svätom prijímaní a modlitbe*. A Boh so dňa na deň rozmnožoval počet veriacich.

93. Jako uzdravil svätý Peter človeka chromého.

Svätý Peter a Ján išli do chrámu. Pri dverách chrámu ležal človek chromý, ktorého každý deň donášali, aby si tam almužnu prosil. Keď chromý videl, že apoštolí vchádzajú do chrámu, prosebne pozrel na nich. Svätý Peter riekol jemu: «Zlata a striebra nemám, ale čo mám, to tebe dám, *v mene Ježiša Krista Nazaretského vstaň a choď*». V tom okamžení nohy chromého vyzdravely, on vyskočil a vošiel s apoštolmi do chrámu a velebil Boha.

Ľudia, ktorí toho chromého poznali, divili sa a kapoštolom išli. Svätý Peter im ale riekol, že ten od narodenia chromý je uzdravený v mene Ježiša, ktorý vstal z mŕtvých. Potom im vysvetloval, ako predpovedali proroči príchod Ježiša Krista. Z tých, ktorí učenie Petrovo slyšali, mnohí uverili. Teraz už bolo päťtisíc ľudí v cirkvi Kristovej.

94. O apoštoloch pred hlavnú radu postavených.

Keď počet veriacich so dňa na deň rástol, hlavný kňaz rozkázal apoštolov chytiť a do žalára uvrhnúť. Anjel Pána ale otvoril dvere žalára, vyviedol apoštolov a riekol im: «Idte a mlúvte v chráme ľuďom všetky slová života tohoto». Oni teda išli na úsvite do chrámu a učili.

Hlavný kňaz svolal radu židovskú a poslal do žalára pre apoštolov. V tom mu bolo oznámené, že tí mužovia sú v chráme a vyučujú ľud. Úradník chrámu išiel teda so sluhami a doviedol apoštolov. Hlavný kňaz zakazoval apoštolom o Ježišovi mlúviť. Svätý Peter a ostatní apoštoli mu na to riekli: «*Boha treba viacej poslúchať, ako ľudí*». A apoštoli zase mlúvili o vzkriesenom Ježišovi.

Hlavná rada chcela apoštolov usmrtiť, lež Gamáliel, jeden ctihodný farizej im radil, aby apoštolom dali pokoj a riekol: «*Jestli-že je táto rada alebo práca od ľudí, sama zahynie; jestli-že ale je od Boha, nebudete môcť to zrušiť*». Hlavná rada dala teda apoštolov ubíčovať a prikázala im, aby viacej neučili v mene Ježišovom a potom ich prepustila.

Apoštoli odišli natešení, že mohli trpieť pre Pána Ježiša. A oni ani potom neprestali hlásať Ježiša Krista.

95. O Svätom Stefanovi, prvom mučedníkovi.

Za časov apoštolských všetci veriaci boli jedného ducha. Nebolo medzi nimi núdzneho, lebo majetnejší zvyšné statky svoje rozdelili medzi chudobných. Niektorí aj všetky

statky svoje popredali a ich cenu doniesli apoštolom, aby ju rozdelili medzi chudobných.

Veľký počet veriacich rozmnožil aj prácu apoštolov. Apoštoli vyvolili teda sedem mužov, aby udelovali almužnu a pomáhali apoštolom vo vyučovaní, krstení a udelení prevelebnej Sviatosti Oltárnej. Apoštoli sa modlili nad nimi a *vložili ruky svoje na nich*. Títo mužovia sa menujú *diakonmi* alebo *jáhňami*.

Medzi siedmymi diakonmi bol aj *svätý Štefan*, ktorý bol plný milosti božej a veľké divy činil medzi ľudom. Niektorí zo Židov dohadovali sa s ním, ale mu nemohli odolať. Preto pobúrili ľud proti nemu a postavili ho pred hlavnú radu židovskú. Svätý Štefan im ale riekol: «Vy tvrdošíjní, vy sa vždy Duchu Svätému protivíte. Vaši otcovia vraždili prorokov, ktorí predpovedali príchod Vykupiteľa, ktorého ste vy teraz zabili».

Členovia hlavnej rady pukali sa od zlosti a škrípali zubami. Svätý Štefan hľadiac do neba, riekol: «Hľa, vidím nebesá otvorené a Syna človeka stáť na pravici Božej». A oborili sa Židia na neho, vyviedli ho von z mesta, aby ho ukameňovali a svedkovia složili rúcho svoje pred *Šavlom*, ktorý súhlasil s nimi. A ukameňovali Štefana, ktorý sa modlil: «Pane Ježišu, príjmi ducha môjho». A pokľaknúc na kolená zvolal hlasom veľkým: «Pane, nepokladaj im to za hriech!» A keď to povedal, usnul v Pánu.

96. Jako sa obrátil Šavel.

Po smrti svätého Štefana v Jeruzaleme povstalo ukrutné prenasledovanie cirkve. *Šavel* chodil z domu do domu, vyháňal veriacich a do žalára uvrhol. A keď v Jeruzaleme mnohých pozatváral, pýtal si od hlavného kňaza plnomocenstvo a šiel do *Damašku*, aby priviedol veriacich do Jeruzalema.

V ceste do Damašku veľký blesk obklúčil Šavla. Šavel padol na zem a slyšal hlas: «Šavle,

Šavle, prečo mňa prenasleduješ?» A on riekol: «Kto si ty, Pane?» A slyšal: «*Ja som Ježiš, ktorého ty prenasleduješ*». Šavel plný strachu pýtal sa: «Pane, čo chceš, aby som učinil?» A Ježiš mu riekol: «Vstaň a id' do mesta, tam ti povedia, čo máš činiť».

Sprievodcovia Šavlovi slyšali hlas, ale nikoho nevideli. Šavel vstal a ponevác oslepol od blesku, za ruky bol dovedený do mesta, kde v dome Júdovom dostal nocľah. Za tri dni ani nepil, ani nejedol, ale vždy modlil sa.

V Damašku bol učedelník *Ananiáš*, ktorému Boh rozkázal, aby šiel ku Šavlovi, ktorý dome Júdovom modlí sa. Ananiáš išiel ku Šavlovi a riekol mu: «Šavle, Pán Ježiš, ktorý sa ti zjavil na ceste, poslal ma, aby si videl a bol naplnený Duchom Svätým». Šavel dostal nazpät zrak, vstal a bol pokrstený.

Potom sa Šavel pripojil k učedelníkom a ohlasoval v žinagóge Ježiša, Syna Božieho. Jeho obráteniu sa všetci divili.

97. O účinkovaní a smrti apoštolov.

Svätý Peter, jako hlavný pastier pochodil obce Palestíny a všade posilňoval veriacich. On prvý prijal do cirkve z pohanov *Korneliusa* a jeho rodinu. Od toho času vždy viac rodín pohanských sa dalo pokrstiť.

Apoštoli shromaždili sa v Jeruzaleme na *snem cirkevný* a ustanovili, že tí ľudia nemusia židovské obrady zachovávať, ktorí sa obrátia z pohanstva na kresťanskú vieru.

Po sneme odišiel *svätý Peter* do Antiochie a potom do *Ríma* a odtiaľto spravoval cirkev.

Šavel, iným menom *svätý Pavel* vykonal veľké cesty

v Ázii a Europe. Vo všetkých mestách, kde prijali kresťanskú vieru, posvätil *biskupov a kňazov*. Konečne i on išiel do Ríma, kde ukrutný *Nero* kresťanov začal prenasledovať. Svätí Peter a Pavel prišli do žalára a podstúpili mučedelníctvo. Svätý Peter bol ukrižovaný a svätý Pavel bol sťatý.

Ostatní apoštoli ohlasovali učenie Ježišovo medzi židmi a pohanmi, až konečne všetci, okrem *svätého Jána*, mučednícku smrť podstúpili.

Cirkev svätá s pomocou božou sa ďalej rozširovala a všetky nebezpečenstvá a prenasledovania prevýšila.

PRÍDAVOK.

1. Jako zpustošili Rimania Jeruzalem.

Veľká čiastka židov neuznala Pána Ježiša za Vykupiteľa sveta, a keď ho židia žiadali na smrť, volali: «Krv jeho na nás a našich synov».

Židia povstali proti rimanom. Povstali totižto medzi židmi falošní mešiaši a zavádzali židov, že premôžu nepriateľov. Rimania ale poslali vojsko do krajiny židovskej, ono oblahlo Jeruzalem. Nešťastní obyvatelia mesta nevýslovne mnoho trpeli od hladu a nákazlivých chôrob a mnohí z nich umreli. Tých, ktorí z mesta vyšli, chytili rimanskí vojaci, ukrutne ich zmučili a ukrižovali. Konečne roku sedemdesiateho po narodení Krista Pána *Titus*, vodca rimanský vydobil Jeruzalem a zpustošil ho.

Vtedy zhorel aj chrám jeruzalemský. Rimania ho potom ešte aj rozbúrali, jako to Kristus Pán predpovedal. Rimanský vodca odviedol do Ríma 97 tisíc židov, ako väzňov, ostatní sa rozpráchli po celom svete.

2. O svätých mučedelníkoch.

Cirkev svätá hneď v prvých časoch mnoho trpela. Sotva že sa oslobodila od židovského prenasledovania, počali ju pohania ukrutne prenasledovať. Pohania nenávideli kresťanov, pretože sa títo neklaňali modlám, aj preto sa pohania hnevali, že kresťania zatracovali ich nemravný život.

Rimanskí cisári vydali rozkaz, aby bolo kresťanské náboženstvo potlačené. Tiež hroznými mukami chceli do-

nútiť kresťanov, aby modlám obetovali a iným spôsobom vieru svoju zapreli.

Takéto krvavé prenasledovanie za *tristo rokov* viackrát sa opakovalo. Počas prenasledovania *viac millionov mučedelníkov* umrelo za vieru. Mnohí boli uvrhnutí pred divé zvery, iní boli ukrižovaní, alebo šťať; mnohí boli za živa spálení, iní inším ukrutným spôsobom zavraždení.

V tom čase chodievali kresťanskí veriaci do *katakomb* na služby božie. Katakomby boli podzemné chodby a kaplnky, kde kresťania svojich mŕtvych pochovávali. Tam obetovávali aj svätú omšu na hrobch svätých mučedelníkov, prijímali najsvätejšie Telo Kristovo a posilňovali sa ku svätému životu a keď bolo treba, aj na hrdinskú smrť.

3. Veľký Konštantín dá kresťanom slobodu.

Po dlhom prenasledovaní konečne pod cisárom Veľkým Konštantínom obsiahli kresťania náboženskú slobodu. Veľký Konštantín bol ešte pohanom, keď mal viesť vojnu proti o mnoho silnejšiemu nepriateľovi. Pred bitkou teda prosil Boha o pomoc a zjavil sa mu na nebi skvelý kríž s nápisom: «V tomto zvíťaziš». Veľký Konštantín rozkázal vojsku pod práporami krížom ozdobenými ísť do bitky a úplne premohol nepriateľa.

Potom Veľký Konštantín zastavil prenasledovanie kresťanov a sám sa stal kresťanom. Od toho času svätý kríž už nebol potupným pred ľuďmi, lež slávnym. Dovoľené bolo stavať kresťanské kostoly. Sám Veľký Konštantín vystavil kostoly. Nasledkom toho kresťanské náboženstvo začalo panovať v rímskej ríši a pohanské pomaly zaniklo.

4. Kresťanské náboženstvo sa rozšíri medzi novými národami

V tom čase, keď pohanstvo už zanikalo v rímskej ríši, v Európe viacej národov poznalo kresťanské náboženstvo. *Pápeži*, nástupcovia svätého Petra na biskupskej

stolici rímskej, vyslali vierozvestcov na všetky strany, aby priviedli ľudí ku viere. Vierozvestci pomaly priviedli ľudí ku poznaniu viery Kristovej a v kresťanských mravoch ich vychovávali.

Vierozvestci z rádu *svätého Benedikta* pochádzajúci učili ľudí aj roľníctvu a remeslám, vytínali lesy, pozbavovali močariny. Neskôršie aj iné rády reholnícke povstali. Tieto všetky vo svojich kláštoroch pilne pestovali vedy a v školách rozširovali vzdelanosť.

5. Uhorský narod prestúpi na kresťanskú vieru.

Okolo roku tisíc prijali aj Uhri kresťanské náboženstvo. Už *Gejza* pripustil do krajiny vierozvestcov, aj on sám prijal svätý krst. Vtedy chodil po krajine *svätý Adalbert* biskup.

Ku rozšíreniu svätého náboženstva najväčšmi prispel *svätý Štefan*, syn *Gejzov*. Sám pomáhal ohlasovať vieru, stavali kostoly a kláštory, zakladal biskupstvá a v tej horlivosti vytrval až kým prevažnú časť uhorského národa nezískal svätej cirkvi.

Pre túto horlivosť *Sylvester II.*, pápež ho nazval apoštolským kráľom a korunu kráľovskú mu poslal.

Svätý Štefan syna *Imricha* vychovával nábožne. *Svätý Imrich* je patrónom uhorskej mládeže.

Svätý Štefan, prvý kráľ uhorský si žiadal, aby Uhorsko bolo *krajinou blahoslavenej Panny Marie*. Na smrteľnej posteli poručil krajinu Panně Marii a prosil ju, aby bola *patrónkou Uhorska*.

Po smrti svätého Štefana pohania povstali proti kresťanskému náboženstvu a chceli ho zničiť. V tomto prenasledovaní utrpel *svätý Gerard* mučedníctvo. Králi uhorskí, menovite hrdinský kráľ *svätý Ladislav* potlačili pohanstvo.

V rodine kráľov, z domu Árpádovho pochádzajúcich, boli aj pozdejšie výteční svätí, na príklad: *svätá Alžbeta*, dcera Ondreja II. a *blahoslavená Margita*, dcera Bélu IV.

Kresťanské náboženstvo vždy posilňovalo národ uhorský, zvlášte v smutnej dobe tatárskeho plenu a v dlhotrvajúcich vojnách proti Turkom. *Veľký Ľudovít*, náš najmocnejší kráľ, bol horlivým veriacim svätej cirkve. V Mariaceli vystavil kostol na česť Panny Marie. *Ján Hunyady*, náš najväčší hrdina išiel so svätým ružencom do bitky.

6. O kacírstvach.

Už na počiatku rozširovania sa kresťanského náboženstva nachodili sa takí ľudia, ktorí z namyslenosti, nevedomosti, alebo zo zlomyseľnosti rozopry spôsobili v cirkvi svätej, svojim falošným učením mnohých ľudí zaviedli a osobitné (kacírstva) kacírske *cirkve* utvorili. Niektoré z týchto kacírskych cirkví mali mnohých prívržencov a vlády veľkou mocou.

Svätá cirkev vždy zachovala a proti kacírom zastávala pravé učenie Krista Pána. Zvlášte na *všeobecných snemoch cirkevných* shromaždení biskupi pod náčelníctvom pápeža zavrhovali falošné učenia a vyslovili, čo je pravda. V cirkvi svätej bolo mnoho *obrancov viery*, ktorí slovom a písmom vysvetlovali katolícke vyznanie viery. Medzi spisovateľmi cirkevnými najznámejší sú *svätí učitelia cirkvní*, napríklad *svätí Augustín, Hieronym Ján Zlatoustý* atď.

Po narodení Krista Pána viac než osemstvo rokov sa písalo, keď jeden biskup v Konštantínopoli (Carihrade) sa chcel postaviť v cirkvi za druhého pápeža. To isté chcel urobiť o dvesto rokov neskôr iný, tiež konštantínopolský biskup. Obidvaja boli vytvorení z cirkve svätej. Vtedy mnoho Grékov odtrhlo sa od cirkve svätej, títo potom utvorili takzvanú *nesjednotenú cirkev grécku*. Jedna časť tejto cirkve sa neskôr navrátila do cirkve svätej a uznala pápeža za hlavu cirkve. Toto sú *spojení Gréci*, alebo *katolíci gréckych obradov*.

Tie kacírstva, ktoré sú teraz najväčšmi rozšírené, povstali po tisícpäťsto rokov po Kristu Pánovi. Hlavní ich zakladatelia boli *Luther a Kalvín*. Obidvaja boli predtým katolíckymi kňazmi. *Martin Luther* rozširoval v Nemecku

lutheránske (inacej aj protestantské) kacírstvo, ktoré sa aj *evanjelickým* nazýva. V tomto kacírstve sa neslúži svätá omša, zo sedem sviatostí sú len dve, prevelebnej sviatosti sa neklaňajú, učiteľský úrad v cirkvi neuznávajú a celú vieru chcú výlučne z biblie vysvetliť. Protestantské kacírstvo sa neskoršie na mnohé iné kacírstva rozpadlo.

Ján Kalvín rozširoval vo Švajcku kacírstvo, ktoré bolo Lutherovmu podobné. Toto kacírstvo sa menuje *kalvínske, helvétske*. (Helvécia je Švajcko.)

Kacírstvo Lutherovo a Kalvínovo v tom čase sa rozšírilo vo vlasti našej, keď bola veľká čiastka Uhorska pod mocou tureckou, v národe uhorskom rozopry panovaly a v krajine málo bolo katolíckych biskupov a kňazov. Neskoršie mnohí kacíri navrátili sa do cirkve svätej, zvlášte keď ich *Peter Pázmány*, arcibiskup ostrihomský presvedčil o blude.

7. O rozšírení cirkve svätej po celom svete. O novších prenasledovaniach.

Za tie ztraty, ktoré utrpela cirkev v Europe skrze kacírstva, dostala hojnú vynáhradu v nových čiastkach sveta. Vierozvestci, zvlášte reholníci z rádu *svätého Františka Assiského a svätého Dominika*, jako aj kňazi tovaríštva Ježišovho od *svätého Ignáca z Loyoly* založeného, zašli do ďalekej Ázie a do nedávno vynajdenej Ameriky.

Na rozšírení učenia Kristovho v Azii najviac pracoval *svätý František Xaverský*. Keď v Indii mnoho tisíc ľudí pokrstil, odišiel do Japonska ohlasovať vieru Kristovu. Jeho spoločníci zašli aj do Číny a mnohých pohanov pokrstili. Japonskí a čínski kresťania boli tak stáli vo viere, že mnohí z nich mučednícku smrť podstúpili, keď ich pohania prenasledovali.

Ani v Europe nevystaly prenasledovania. *Heinrich VIII.*, kráľ anglický žiadal od pápeža, aby ho rozlúčil od zákonnitej manželky a dovolil mu s druhou sa oženiť. Kráľ sa tým vyhrážal, že seba samého vyhlási za pápeža anglického, jestli mu pápež neurobí po vôli. Pápež nemohol

rozlúčiť zákonité, platné manželstvo, preto sa Heinrich VIII. odtrhol od cirkve a dal vraždiť všetkých, ktorí ho nechceli uznať za hlavu cirkve anglickej. Aj neskoršie podobnou ukrutnosťou zachádzali s katolíkmi v Anglicku, keď protestantské náboženstvo uvedené bolo.

Vo *Francúzsku* počas veľkej revolúcie tiež ukrutne prenasledovali kresťanov. Nepriatelia cirkve, ktorí predtým potajomne bojovali proti cirkvi (zvlášte slobodní murári), chceli ju úplne potlačiť. Mnohých obyvateľov francúzskych zavraždili preto, že smelo vyznávali vieru katolícku, áno aj pápeža do väzenia uvrhli. V najnovšom čase zase vyhнали reholníkov, katolícke školy pozatvárali a cirkev všetkého pozbavili.

V *Itálii* vyše tisíc rokov vládol pápež tou *krajinkou*, ktorú mu bol dal *Pipín a Veľký Karol* cisár, jako dedičstvo svätého Petra. Túto krajinku mu násilne odobrali a roku 1870. aj Rím mu odňali. Od toho času *Pius IX. a Lev XIII.* pápeži zaokrývali z milodarov veriacich (Peterský halier) výdavky potrebné pri spravovaní cirkve. Podobne činí aj *Pius X.*, ktorý je od 1903. roku viditeľnou hlavou cirkve.

Pán Ježiš predpovedal: «Keď mňa prenasledovali, aj vás budú prenasledovať»; ale aj to povedal: «Dôverujte, ja som premohol svet». Tisícdeväťstoročné trvanie cirkve skvele dosvedčuje, že láskavý Boh zázračne ochraňuje cirkev, neprestajne vyplňujú sa slová Pána Ježiša, ktoré povedal o cirkvi: «*Brány pekelné ju nepremôžu*».

OBSAH.

(Navalené litery v čiastke starozákonnej označujú učebný predmet III.
v novozákonnej čiastke IV. triedy.)

I. STARÝ ZÁKON.

	Strana
1. <i>O stvorení sveta</i>	3
2. <i>O prvých ľuďoch</i>	4
3. <i>Jako zhrešili prví ľudia</i>	4
4. <i>Jako prinášali Kain a Ábel obeť Bohu</i>	6
5. <i>Jako potrestal Boh ľudí potopou sveta</i>	6
6. <i>O synoch Noemoných</i>	7
7. <i>O babilonskej veži</i>	7
8. <i>O Abrahámovi, praotcovi vyvoleného národa</i>	8
9. <i>O obeti Melchisedechovej</i>	9
10. <i>Jako potrestal Boh Sodomu</i>	9
11. <i>Jako poslúchal Abrahám Pána Boha</i>	10
12. <i>O Ezauovi a Jakubovi</i>	11
13. <i>P cestovaní Jákubovým</i>	12
14. <i>O synoch Jakubových</i>	13
15. <i>Jako povýšil Boh Jozefa</i>	13
16. <i>O Jozefových bratoch v Egypte</i>	14
17. <i>Jako sa Jakub presťahoval do Egypta</i>	16
18. <i>O trpezlivom Jóbovi</i>	17
19. <i>O detinstve Mojžišom</i>	17
20. <i>Jako vyvolil Boh Mojžiša za vodcu Izraelitov</i>	18
21. <i>O desiatych ranách Egypta</i>	19
22. <i>O veľkonočnom baránkovi. Ako sa ľud izraelský vystahoval z Egypta?</i>	20
23. <i>Jako pochodili Izraeliti na púšti</i>	21
24. <i>Jako vyhlásil Boh desať prikázaní</i>	22
25. <i>O stáne úmluvy</i>	23
26. <i>Jako pochyboval Mojžiš. O medenom hadovi</i>	24
27. <i>Jako vydobyl Jozue zaslúbenú zem</i>	24
28. <i>O sudcoch</i>	25
29. <i>O Helimu arcikňazovi a sudcovi. O Samuelovi prorokovi</i>	25
30. <i>O Saulovi, prvom kráľovi izraelskom</i>	26

	Strana
31. <i>Jako premohol Dávid Goliáta</i>	26
32. <i>Jako veľkodušne zachodil Dávid so Saulom</i>	27
33. <i>O Dávidovi kráľovi</i>	28
34. <i>O neodačnom Absolonovi</i>	29
35. <i>O Šalamonovi kráľovi</i>	29
36. <i>O prorokoch</i>	30
37. <i>O Eliášovi prorokovi</i>	31
38. <i>O Jonášovi prorokovi</i>	32
39. <i>O zajatí babylonskom</i>	32
40. <i>O Danielovi a jeho tovaryšoch</i>	32
41. <i>Jako zrúcal Daniel prorok modly</i>	33
42. <i>Jako sa Židia navrátili so zajatia</i>	34
43. <i>O Machabejských</i>	34

II. NOVÝ ZÁKON.

44. <i>Jako zvestoval anjel narodenie sv. Jána Krstiteľa</i>	36
45. <i>Jako zvestoval anjel narodenie Ježišovo</i>	36
46. <i>Jako navštívila P. Maria sv. Alžbetu</i>	37
47. <i>Jako prišiel Vykupiteľ na svet</i>	38
48. <i>Jako sa klaňali mudrci od Vychodu Ježišovi</i>	39
49. <i>Jako obetovala Panna Maria Ježiša v chráme</i>	40
50. <i>Jako utekala sv. rodina do Egypta</i>	40
51. <i>Jaký príklad dal nám 12 ročný Ježiš</i>	41
52. <i>Jako bol Ježiš pokrstený</i>	42
53. <i>Jako pokúšal zlý duch Ježiša</i>	42
54. <i>O prvých učedníkoch Ježišových</i>	43
55. <i>Jako premenil Ježiš vodu na víno</i>	43
56. <i>Jako vyhnal Ježiš kupcov z chrámu</i>	44
57. <i>Jako učil Ježiš ľudí</i>	45
58. <i>O učedníkoch a apoštoloch Ježišových</i>	46
59. <i>Jako vyliečil Ježiš šlakom porazeného</i>	47
60. <i>Jako uzdravil Ježiš sluhu kafarnaumského stotníka</i>	48
61. <i>Jako vzkriesil Ježiš mládenca Naimského</i>	48
62. <i>O kajúcej Magdalene</i>	48
63. <i>Jako utíšil Ježiš búrku na mori</i>	49
64. <i>Jako vzkriesil Ježiš Jairovu dcéru</i>	49
65. <i>Jako umrel sv. Ján Krstiteľ</i>	50
66. <i>O zázračnom rozmnožení chleba</i>	50
67. <i>Jako prisľúbil Ježiš Sviatosť Oltárnu</i>	51
68. <i>O najvyššej moci sv. Petra a zákon odarskej moci cirkve</i>	51
69. <i>Jako sa premenil Ježiš</i>	52
70. <i>Ktoré je hlavné prikázanie. O milosrdnom samaritánovi.</i>	53
71. <i>O Marii a Marte</i>	54
72. <i>O modlitbe Pánovej</i>	54
73. <i>Podobenstvo o farizeovi a mýtnikovi</i>	55
74. <i>Podobenstvo o márnoträtom synovi</i>	55

75. Podobenstvo a baháćovi a biednom Lazárovi	56
76. <i>Jako vzkriesil Ježiš Lazára</i>	57
77. <i>Jako miloval Ježiš dietky. Čo radil Ježiš k dosiahnutiu dokonalosti mravnej</i>	58
78. <i>Ježiš predpovie mučenie svoje a slávnosť nevchádza do Jeruzalema</i>	58
79. Ježiš predpovie zpusťošenie Jeruzalema a koniec sveta	59
80. <i>O poslednej večeri</i>	60
81. <i>Ježiš na vrchu Olivetskom</i>	61
82. <i>Ježiš pred radou židovskou</i>	63
83. Peter zapre Krista. Judáš zúfa	63
84. <i>Ježiš pred Pilátom a Heródešom</i>	64
85. <i>Ježiš nesie kríž</i>	65
86. <i>Ježiš umre na kríži</i>	66
87. <i>Jako pochovali Ježiša</i>	67
88. <i>Jako vstal Ježiš zmrtvých</i>	68
89. <i>Jako sa ukázal Ježiš apoštolom a ustanovil sviatosť pokánia</i>	68
90. <i>Jako ustanovil Ježiš svätého Petra za hlavného pastiera cirkve</i>	69
91. <i>Jako vstúpil Ježiš na nebesá</i>	70
92. Jako sostúpil Durch Svätý na apoštolov	71
93. Jako uzdravil svätý Peter človeka chromého	71
94. O apoštoloch pred hlavnú radu postavených	72
95. O svätom Štefanovi, prvom mučedelníkovi	72
96. <i>Jako sa obrátil Šavel</i>	73
97. O účinkovaní smrti apoštolov	74

PRÍDAVOK

1. Jako zpusťošili Rimania Jeruzalem	76
2. O svätých mučedelníkoch	76
3. V. Konštantín dá kresťanom slobodu	77
4. Kresťanské náboženstvo sa rozšíri medzi novými národami	77
5. Uhorský národ prestúpi na kresťanskú vieru	78
6. O kacírstvach	79
7. O rozšírení cirkve pocelom svete. O novších prenasledovaniach	80

